

**Sør-Aurdal
kommune**

Budsjett – og økonomiplan 2015 - 2018

Vedtatt i kommunestyret, sak 063/14 den 16.12.14

INNHOLDSFORTEGNELSE:

RÅDMANNENS INNLEDNING.....	5
ØKONOMISKE RAMMER	7
HOVEDOVERSIKT DRIFT	9
BEFOLKNINGSUTVIKLING	10
HISTORIKK	10
PROGNOSE FOR BEFOLKNINGSUTVIKLINGEN I PLANPERIODEN	10
ØKONOMISKE FORUTSETNINGER	12
INNTEKTS- OG FORMUESSKATT	12
RAMMETILSKUDD	12
INNBYGGERTILSKUDD.....	12
SKJØNNSMIDLER	13
SMÅKOMMUNETILSKUDD.....	13
FINANS	13
RENTEKOMPENSASJON.....	13
RENTEINNTEKTER OG RENTEUTGIFTER, AVDRAG PÅ LÅN	13
UTGIFTSFORUTSETNINGER.....	14
DRIFT OG INVESTERING.....	14
LØNNS- OG PRISFORUTSETNINGER	14
GENERELT OM DEN ØKONOMISKE UTVIKLINGEN, HOVEDTALL.....	15
LANGSIKTIG GJELD.....	15
FOND 15	
NETTO DRIFTSRESULTAT.....	15
FELLES FOR DRIFTSOMRÅDENE	16
ÅRSVERKSRAMME	16
INTERNE STAB- OG STØTTEFUNKSJONER.....	18
PLAN, NÆRING, UTVIKLING OG KULTUR.....	20
HOVEDMÅL.....	20
OPPLÆRING SKOLE.....	23
HOVEDMÅL.....	23
NØKKELTALL – FAKTATALL OG MÅLEKART FOR PLANPERIODEN	23
HELSE, FAMILIE OG BARNEHAGE.....	31
HOVEDMÅL.....	31
NØKKELTALL – FAKTATALL OG MÅLEKART FOR PLANPERIODEN	31
HJEMMETJENESTEN	37
HOVEDMÅL.....	37
NØKKELTALL – FAKTATALL OG MÅLEKART FOR PLANPERIODEN	37
SØR-AURDALSHEIMEN 2015	40
HOVEDMÅL.....	40
NØKKELTALL – FAKTATALL OG MÅLEKART FOR PLANPERIODEN	40
MILJØARBEIDERTJENESTEN	43
HOVEDMÅL.....	43
NØKKELTALL – FAKTATALL OG MÅLEKART FOR PLANPERIODEN	43

TEKNISK DRIFT	47
HOVEDMÅL.....	47
NØKKELTALL – FAKTATALL OG MÅLEKART FOR PLANPERIODEN	47
INVESTERINGSPROGRAM	50
SAMLET OVERSIKT INVESTERINGSPROSJEKTER	50
KOMMENTARER.....	51
FINANSIERING AV INVESTERINGER	55

Rådmannens innledning

Økonomiplanen gir et økonomisk bilde av de prioriteringer som er skissert. Årsbudsjettet er første år i økonomiplanen.

Styrings- og rapporteringssystemet tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel, og gjør overordnede mål mer konkrete og målbare. Det er utarbeidet et målkart for den enkelte tjeneste, og rådmannen sammen med tjenestelederne skal sette i gang de tiltak som er nødvendige for at målene skal nås. Det gjennomføres bruker- og medarbeiderundersøkelser annet hvert år. Ved kvartalsrapporter og årsmelding skal det rapporteres tilbake til det politiske nivå på måloppnåelse.

Regjeringen påpeker de store utfordringer som storbyer og kommuner med stor vekst står overfor. Det pekes også på demografiske utfordringer ved at det blir flere eldre.

Rusomsorg og psykiatri skal styrkes, likeledes er helsestasjon og skolehelsetjeneste satsingsområder. Det gis videre signaler om høyere grad av brukermedvirkning, mer valgfrihet og større mangfold av tilbud innenfor tjenestetilbudene.

Forenkling og effektivisering av regelverk og i større grad en digitalisering av offentlige tjenester.

Kommunereform nevnes spesielt, regionale prosesser starter høsten 2014 og avsluttes ved utgangen av 2016. St melding våren 2015 kommer med forslag til nye oppgaver til robuste kommuner, samt økonomiske verktøy / prosessveiledere / reformtilskudd.

Det legges opp til to løp, ett med vedtak om kommunesammenslåing innen 1. januar 2018, og ett med kommunesammenslåing innen 1. januar 2020. Det legges frem en Proposisjon om en helhetlig kommunestruktur til Stortinget våren 2017.

Gjennom samhandlingsreformen har kommunene fått et utvidet ansvar for og større innflytelse over det samlede helsetilbudet til innbyggerne. Ordningen med kommunal medfinansiering av utgifter til spesialisthelsetjenesten avvikles fra og med 2015. Kommunene har finansieringsansvar for utskrivningsklare pasienter fra første dag.

Nødnett skal bygges ut og dekke hele landet, ferdigstilles innen utgangen av 2015.

Rettighetsfesting til brukerstyrt personlig assistanse (BPA) for personer under 67 år med stort og langvarig behov for personlig assistanse (pas og brukerrettighetslov).

For ressurskrevende tjenester øker innslagspunktet (fra kr 1 010' til kr 1 080'), mens kompensasjonsgraden beholdes på 80%.

Når det gjelder barnehage økes satser for foreldrebetaling.

Beregninger viser en vekst i frie inntekter (skatt og rammetilskudd) fra 2014 til 2015 med omlag 2,3 mill. kr.. Her ligger også et uttrekk i ramma på om lag 4,3 mill kr, som i hovedsak utgjøres av bortfall av kommunens medfinansiering til sykehusinnleggelse (utgifter i 2014 er beregnet til kr 3.520').

I budsjettforslaget for 2015 er lønnskostnadene redusert med nesten 2,4 mill. kr. i forhold til budsjett 2014. Dersom statsbudsjettets forutsetninger om en lønnsvekst på 3,3 % legges til budsjettet for 2014 utgjør det vel 4,9 mill. kr., slik at det til sammen er gjort reelle reduksjoner

tilsvarende 7,3 mill. kr. i lønnsbudsjettene innenfor de ulike tjenesteområdene. Reduksjoner i denne størrelsesorden vil medføre konsekvenser i tjenesteproduksjonen, som er nærmere beskrevet under de enkelte ansvarsområder.

Kommunen er inne i en driftstilpasningsprosess. Det ferdigstilles sak til endelig politisk behandling i kommunestyret i mars 2015. I budsjettet for 2015 er det derfor ikke forutsatt full virkning av de pågående prosesser, men disse fases inn i økonomiplanperioden:

- Omstrukturering innen pleie/omsorg og organisering:
 - 2015: -3,8 mill. kr.
 - 2016: -3,0 mill. kr.
 - 2017: -1,2 mill. kr.
- Omstrukturering innen skole:
 - 2018: -3,0 mill. kr.
- Omstrukturering helse/familie og barnehage:
 - 2015: -0,9 mill. kr.

Det er også lagt inn en forutsetning om økte utgifter til VLMS med 2 mill. kr. fra 2016.

I samsvar med gjeldende økonomiplan er det lagt inn en økning i generell eiendomsskatt på 9,6 mill. kr. (basert på en skattetakst på 2-2,5 promille for nytakserte objekter). Med de inntektsrammene som er gitt i statsbudsjettet er det vanskelig å videreføre dagens etablerte tjenestenivå uten å benytte eiendomsskatt som delvis inntektskilde.

Det er en uttalt målsetting at ikke all eiendomsskatt skal brukes til ordinær drift, men at noe også skal gå til disposisjonsfond, investeringer og nærings-/utviklingstiltak.

Med utgangspunkt i at dagens eiendomsskatt fullt ut brukes til løpende drift kan følgende oversikt antyde en framtidig fordeling ut fra forutsetningene i vedtatt økonomiplan:

Eiendomsskatt (i hele tusen)	2014	2015	2016	2017	2018
Drift	8 720	9 149	8 392	7 903	4 793
Avsatt til disposisjonsfond	0	4 042	5 348	6 214	10 209
Investeringer	0	702	702	702	702
Næring/utvikling	0	4 407	4 539	4 675	4 816
Sum	8 720	18 300	18 981	19 494	20 520

I kategorien «Næring/utvikling» er det i tillegg til direkte næringsrettede tiltak også tatt med tilskudd og overføringer til ikke-lovpålagte tiltak som kunne vært vanskelig å opprettholde uten inntekten fra eiendomsskatt.

I økonomiplanen vises til de muligheter som de ulike delrapportene i driftstilpasningsprosjektet påpekte, og som dermed vil redusere bruken av inntektene fra eiendomsskatt, som vist i tabellen over.

Det legges frem en egen sak om eiendomsskatt.

Det er ikke funnet rom for tilstrekkelig med midler til opplæring jfr. kommunestyrets målsetting i forbindelse med driftstilpasningsprosessen 2008-2011, hvor 3% av lønnsutgiftene skulle avsettes til opplæring.

Midler til opplæring i budsjettet for 2015 utgjør 0,8 % av fast lønn. Av den totale summen går nesten halvparten til brannvesenet.

De forskjellige betalingssatser og gebyrer vedtas årlig som en del av budsjettvedtaket. Det vises til eget gebyrhefte der de foreslåtte endringene framgår.

Økonomiske rammer

Kommunen forsøker å følge opp de sentrale myndigheters styringssignaler i forhold til satsing på ulike tjenesteområder, med de forventninger dette medfører. Vi har gjennom flere år hatt en sterkere vekst i lønns- og personalkostnadene våre enn utviklingen i de frie inntektene har gitt rom for.

Store investeringsprosjekter er også gjennomført, noe som har gitt kommunen en høy lånegjeld.

Det statlige inntektssystemet fastsetter den enkelte kommunes utgiftsbehov slik det er beregnet i rammetilskuddet.

Det overordna formålet med inntektssystemet er å jevne ut kommunenes forutsetninger for å gi et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne. Ved fordelingen av rammetilskuddet tar en hensyn til strukturelle forskjeller i kommunenes kostnader (utgiftsutjevning) og forskjeller i skatteinntektene (skatteutjevning).

Omfordelingen som følge av utgifts- og skatteutjevning skjer gjennom innbyggertilskuddet.

Utgiftsutjevningen er grunnlagt med at demografiske, geografiske og sosiale forhold gir strukturelle kostnadsforskjeller som kommunene i liten grad kan påvirke. For at kommunesektoren skal kunne gi et likeverdig tjenestetilbud til sine innbyggere, må det tas hensyn til slike strukturelle kostnadsforskjeller når de økonomiske rammene for den enkelte kommune blir fastsatt. Ut fra disse beregningene i inntektssystemet vil Sør-Aurdal være 23,3 % dyrere å drive enn landsgjennomsnittet.

Med den utviklingen vi ser i de frie inntektene som er beregnet for Sør-Aurdal i 2015 er vi avhengige av å tilpasse driften samtidig som vi må øke inntektene utover skatt og rammetilskudd.

I vedtatt budsjett legges det opp til at netto driftsresultat vil utgjøre mellom 0,93 og 3,27 % av sum driftsinntekter i økonomiplanperioden. Netto driftsresultat bedres med 11,9 mill. fra 2014 til 2015, og med 19,1 mill. fra 2014 til 2018 med de forutsetninger som er lagt inn.

Utfordringen vår er fortsatt å begrense den årlige kostnadsveksten. Med tidligere vedtatte og foreslåtte investeringsprosjekter vil lånegjelden øke, og det er utfordrende i forhold til å binde opp driftsmidler til renter og avdrag i årene framover.

For å kunne komme innenfor de tildelte rammer er det foretatt endringer innenfor de ulike tjenestene. Nedenfor gis en beskrivelse av de vesentligste endringene.

Det er ikke funnet rom for å legge inn midler til vedlikehold ihht vedtak og normtall.

Det ledigholdes 2 sykehjemsplasser ved sykehjemmet (fra andre halvår 2015). Plassene kan benyttes til korttidsopphold ved behov til mennesker som ikke har behov for så tett oppfølging, og det ledigholdes 3,9 årsverk (vakante stillinger). Videre ledigholdes 0,9 årsverk(vakant) ved vaskeri, kjøkken og renhold.

Det ledigholdes 0,8 merkantil stilling ved hjemmetjenesten. Samtidig vil det skje en omlegging av det administrative nivået ved samlokalisering, som en forventer vil føre til en bedre samordning også på det merkantile området.

Det reduseres også på hjemmehjelp og i psykiatritjenesten.

Det jobbes med en omlegging av botilbud i miljøarbeidertjenesten og det er for 2015 gjort en reduksjon på 0,9 mill.kr.

Ved skole er innsparing for 2014 gitt helårseffekt. Det legges opp til politisk behandling av skole driftstilpasning i mars 2015.

Det legges i hovedsak opp til ett barnehageopptak i 2015.

Ved adm Tingvoll er det ledigholdt stilling tilsvarende 0,7 årsverk.

Det er lagt inn midler tilsvarende halvt års drift ved VLMS. Videre er det en stor økning i behov i barnevernet. Det gis statlige signal om et større kommunalt ansvar for barnevern, bl.a. ved økt kommunal egenandel for inst. plass og tidligere innsats i hjemmet.

For andre interkommunale tjenester er det en økning til NAV – økning i sosial hjelp, samt til legevaktordningen.

Det er foretatt økninger i gebyrinntekter, jfr. gebyrhefte.

Det er ledigholdt vakante stillinger innfor de ulike tjenesteområdene for 2,3 mill. kr..

Budsjettet for 2015 er gjort opp med overføring av vel 4 mill. kr. til disposisjonsfond.

Hovedoversikt drift

Sør-Aurdal kommune Økonomiplan 2015-2018						
ENDELIG ØKONOMIPLAN						
Tekst	Regnskap	2014	Budsjett			
	2013		2015	2016	2017	2018
Driftsinntekter						
Brukerbetalingar	-9 251 080	-9 604 000	-9 589 000	-9 877 000	-10 173 000	-10 478 000
Andre salgs- og leieinntekter	-24 244 879	-20 622 000	-23 175 000	-23 870 000	-24 586 000	-25 324 000
Overføringer med krav til motytelse	-45 969 255	-28 261 000	-28 427 000	-30 280 000	-31 188 000	-32 124 000
Rammetilskudd	-123 476 056	-124 849 000	-126 702 000	-129 613 000	-132 104 000	-134 542 000
Andre statlige overføringer	-7 306 230	-6 538 000	-6 550 000	-6 747 000	-6 949 000	-7 157 000
Andre overføringer	-1 309 134	-1 458 000	-1 115 000	-1 148 000	-1 182 000	-1 217 000
Inntekts- og formuesskatt	-59 808 303	-62 443 000	-62 891 000	-64 400 000	-65 946 000	-67 455 000
Eiendomsskatt	-7 846 169	-8 720 000	-18 300 000	-18 981 000	-19 494 000	-20 520 000
Andre direkte og indirekte skatter	-757 176	-744 000	-744 000	-763 000	-763 000	-763 000
Sum driftsinntekter	-279 966 282	-263 239 000	-277 493 000	-285 679 000	-292 385 000	-299 580 000
Driftsutgifter						
Lønnsutgifter	150 854 219	150 078 000	147 721 000	148 852 000	151 548 000	152 774 000
Sosiale utgifter	29 956 615	26 500 000	30 874 000	31 133 000	31 706 000	31 986 000
Kjøp av varer og tj., inngår i komm. tj.prod.	29 618 733	32 142 000	28 902 000	29 625 000	30 366 000	31 125 000
Kjøp av tjenester, erstatter komm. tj.prod.	39 812 778	38 626 000	46 142 000	49 346 000	50 580 000	51 845 000
Overføringer	15 163 342	13 278 000	9 680 000	9 680 000	9 680 000	9 680 000
Avskrivninger	8 025 935	8 088 000	8 088 000	8 088 000	8 088 000	8 088 000
Fordelte utgifter	-250 000	-563 000	-563 000	-563 000	-563 000	-563 000
Sum driftsutgifter	273 181 622	268 149 000	270 844 000	276 161 000	281 405 000	284 935 000
Brutto driftsresultat	-6 786 659	4 910 000	-6 649 000	-9 518 000	-10 980 000	-14 645 000
Finansinntekter						
Renteinntekter og utbytte	-2 851 403	-1 815 000	-3 030 000	-1 679 000	-1 806 000	-1 959 000
Mottatte avdrag på utlån	-	-	-	-	-	-
Sum eksterne finansinntekter	-2 851 403	-1 815 000	-3 030 000	-1 679 000	-1 806 000	-1 959 000
Finansutgifter						
Renteutgifter og låneomkostninger	7 314 456	6 950 000	7 850 000	6 595 000	6 647 000	6 449 000
Avdrag på lån	6 140 831	7 300 000	7 300 000	7 732 000	8 403 000	8 424 000
Utlån	-	80 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Sum eksterne finansutgifter	13 455 287	14 330 000	15 180 000	14 357 000	15 080 000	14 903 000
Resultat eksterne finanstransaksjoner	10 603 884	12 515 000	12 150 000	12 678 000	13 274 000	12 944 000
Motpost avskrivninger	-8 025 935	-8 088 000	-8 088 000	-8 088 000	-8 088 000	-8 088 000
Netto driftsresultat	-4 208 711	9 337 000	-2 587 000	-4 928 000	-5 794 000	-9 789 000
Interne finanstransaksjoner						
Bruk av tidl. års regnsk.m. mindreforbruk	-2 602 926	-	-	-	-	-
Bruk av disposisjonsfond	-601 000	-8 246 000	-1 030 000	-	-	-
Bruk av bundne fond	-3 180 357	-2 408 000	-1 870 000	-1 870 000	-1 870 000	-1 870 000
Sum bruk av avsetninger	-6 384 283	-10 654 000	-2 900 000	-1 870 000	-1 870 000	-1 870 000
Overført til investeringsbudsjettet	5 031 000	539 000	702 000	702 000	702 000	702 000
Avsatt til dekn. av tidl. års regnsk.m. merforbr.	-	-	-	-	-	-
Avsatt til disposisjonsfond	2 632 926	30 000	4 042 000	5 348 000	6 214 000	10 209 000
Avsatt til bundne fond	2 928 028	748 000	743 000	748 000	748 000	748 000
Sum avsetninger	10 591 954	1 317 000	5 487 000	6 798 000	7 664 000	11 659 000
Regnskapsmessig mindreforbruk	1 040	-	-	-	-	-
Regnskapsmessig merforbruk	-	-	-	-	-	-
Resultat etter interne finanstransaksjoner	-0	-	-	-	-	-

Befolkningsutvikling

Historikk

År	Folke- mengde 1. januar	Levende- fødte	Døde	Fødsels- oversk.	Inn- flytting	Ut- flytting	Netto- flytting	Folke- tilvekst	Endring i %
2000	3 389	41	50	-9	122	135	-13	-22	-0,65 %
2001	3 367	32	51	-19	113	109	4	-15	-0,45 %
2002	3 352	36	42	-6	107	127	-20	-26	-0,78 %
2003	3 326	42	72	-30	104	149	-45	-75	-2,25 %
2004	3 251	32	42	-10	133	109	24	14	0,43 %
2005	3 265	27	42	-15	117	124	-7	-22	-0,67 %
2006	3 243	31	43	-12	82	119	-37	-49	-1,51 %
2007	3 194	27	35	-8	122	132	-10	-18	-0,56 %
2008	3 176	34	39	-5	121	88	33	28	0,88 %
2009	3 204	31	52	-21	112	109	3	-18	-0,56 %
2010	3 186	17	32	-15	125	133	-8	-23	-0,72 %
2011	3 174	35	48	-13	129	126	3	-10	-0,32 %
2012	3 154	17	22	-5	48	60	-12	-17	-0,54 %
2013	3 147	23	36	-13	132	133	-1	-14	-0,44 %
2014*	3 133	7	9	-2	24	34	-10	-12	
Gj.sn. siste 10 år		27	39	-12	112	113	-1	-13	0,00

Kilde: SSB. * nov. 2014. Tall for 2014 gjelder pr. 1. halvår

Sør-Aurdal kommune har hatt en negativ befolkningsutvikling de siste år. I år 2000 var antall innbyggere 3 389, mens det i 2014 er 3 132 (pr. 1. halvår), altså en nedgang i folketallet på 2574.

Prognose for befolkningsutviklingen i planperioden

Med bakgrunn i tabell over folketallsutviklingen er det her lagt til grunn framskriving hentet fra SSB sine prognoser, LLLL, som står for det laveste nivået for henholdsvis fruktbarhet, levealder, innenlands flytting og nettoinnvandring.

Tallene viser en fremskrevet prognose for de neste 15 årene.

	2014	2020	2025	2030
0 år	23	25	24	23
1-5 år	157	140	131	129
6-12 år	247	238	214	201
13-15 år	126	107	106	95
16-19 år	175	154	142	128
20-44 år	825	778	753	737
45-66 år	954	946	936	898
67-79 år	410	476	471	473
80-89 år	176	148	170	203
90 år +	40	36	26	26
	3 133	3 048	2 973	2 913

Økonomiske forutsetninger

Inntekts- og formuesskatt

Skatteveksten har på landsbasis de senere år vært høy, mens den for Sør-Aurdal har vært svakere og mer variabel fra år til år. Skatteinntangen for 2014 er fortsatt usikker både for kommunen og på landsbasis. I økonomiplanen er det lagt inn en skattevekst tilsvarende gjennomsnittet for årene 2013-2015.

Inntekter (1000 kr.)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Inntekts- og formuesskatt	58 550	59 808	62 443	62 891	64 400	65 946	67 455
Endring fra året før	0,1 %	2,1 %	4,4 %	0,7 %	2,4 %	2,4 %	2,3 %
Prosent av landsgjennomsnittet	77,4 %	75,9 %	75,9 %	75,7 %	75,7 %	75,7 %	75,7 %

Skatt er sammen med rammetilskuddet den viktigste inntektskilden for kommunen, og utgjør det vesentligste av de frie inntektene.

Skatteinntektene utgjør i økonomiplanperioden 23 % av kommunens totale driftsinntekter.

Rammetilskudd

Etter dagens prognoser vil utgiftsutjevningen øke med anslagsvis 2,1 mill. kr. i økonomiplanperioden. Samtidig vil innbyggertilskuddet bli økt med 4,9 mill. kr. og netto inntektsutjevning øker.

Inntekter (1000 kr.)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Utgiftsutjevningen	31 865	34 234	33 156	35 004	35 743	36 445	37 107
Inntektsutjevning	12 551	14 244	14 410	15 238	15 604	15 978	16 156
Innbyggertilskudd	65 980	68 431	71 551	70 234	71 942	73 457	75 155
Overgangsordninger/tillegg	3 013	56	915	150	349	349	349
Skjønnsmidler	1 100	1 350	1 300	600	500	400	300
Småkomm./distriktstilskudd	4 996	5 161	5 316	5 475	5 475	5 475	5 475
Rammetilskudd	119 505	123 476	126 648	126 701	129 613	132 104	134 542

Sammen med skatteinntektene er rammetilskuddet den delen av kommunens inntekter som utgjør de frie inntekter. Rammetilskuddet beløper seg til 45 - 46 % av de totale driftsinntektene i økonomiplanperioden. Tabellen over viser de forskjellige elementene i rammetilskuddet.

Innbyggertilskudd

Dette er et likt tilskudd pr. innbygger, og utgjør i 2015 kr. 22.425. Det er beregnet en økning i innbyggertilskuddet i perioden som følge av senket skatteandel, slik at beløpet pr. innbygger i 2017 er økt til kr. 25.158.

Skjønnsmidler

Skjønnsmidlene tildeles av fylkesmannen etter en samlet vurdering av kommunenes utfordringer samt forhold kommunene kan legge vekt på gjennom søknad. Sør-Aurdal får for 2015 kr. 600.000.

Småkommunetilskudd

Småkommunetilskuddet blir utbetalt til kommuner med under 3.200 innbyggere. Kommunen må i tillegg ha en gjennomsnittlig skatteinntekt per innbyggere de tre siste årene som er lavere enn 120 pst av landsgjennomsnittet.

Det er folketallet pr. 1. januar i året før budsjettåret som legges til grunn ved utmålingen av tilskuddet. Størrelsen på småkommunetilskuddet er økt fra 2014.

Finans

Rentekompensasjon

Det vil bli søkt om rentekompensasjon for låneopptak som knytter seg til utbedringer og evt. utbygginger ved skolene.

Fra tidligere prosjekter mottar kommunen rentekompensasjon for Reform-97, utbygging av omsorgsboliger og sykehjemsplasser og utbygging ved Sør-Aurdal ungdomsskole. Tilskuddene baserer seg på Husbankens lånerenter, og vil med dagens rentesatser utvikle seg slik i økonomiplanperioden:

(Tall i 1000 kr.)	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Reform '97	245	239	233	227	129	0
SAUS	230	235	215	196	176	157
Omsorg/sykehjem	2 161	2 185	2 141	2 106	2 071	2 037
Sum tilskudd	2 637	2 659	2 588	2 528	2 376	2 194

Renteinntekter og renteutgifter, avdrag på lån

Renter/avkastning på innskudd og plasseringer beregnes til gjennomsnittlig 3 % i økonomiplanperioden.

Renteutgiftene på nye lån beregnes å ligge gjennomsnittlig 0,5 % lavere, altså 2,5 % i økonomiplanperioden.

Renter på eksisterende og nye lån er lagt inn i økonomiplanens forutsetninger.

Avdrag på lån er budsjettert ut fra vedtatte avdragsplaner og forutsatte nye låneopptak.

Utgiftsforutsetninger

Drift og investering

I samsvar med regnskapsforskriftene er kommunens budsjett inndelt i en driftsdel og en investeringsdel.

Av driftsbudsjettet er omtrent 64 % bundet opp i lønn og sosiale utgifter, resten skal dekke kostnader til tjenestekjøp, materiell og utstyr til kommunens tjenesteproduksjon. Driftsutgiftene er nokså stabile, med en årlig økning på mellom 1,0 og 2,0 %.

Investeringsbudsjettet varierer mer fra år til år, og omfatter enkeltprosjekter som for en stor del finansieres med låneopptak. Med en solid driftsøkonomi ville en større del av investeringene kunne bli finansiert med egne midler, noe som fører til mindre rente- og avdragsutgifter i framtiden. Betaling av renter og avdrag er en vesentlig utgiftspost i driftsbudsjettet vårt.

Lønns- og prisforutsetninger

Det er gjennomgående benyttet følgende budsjettforutsetninger:

Pensjon	fellesordningen:	17,81 %
	sykepleiere	18,26 %
	lærere	11,55 %
Arbeidsgiveravgift:		6,40 %
Andre driftsutgifter:		0,00 %
Inntektsposter:		varierende

Beregnet utgift til lønnsoppgjør er i det alt vesentlige plassert på felles tjenesteområde, og blir fordelt når resultatet er kjent. 2015 er et mellomoppgjør og en regner med at avsatte midler er tilstrekkelig.

Det har ikke vært mulig med en generell prisjustering av utgifter, slik at i realiteten er det faktiske endringer og nedjustering der det er mulig som er lagt til grunn for å oppnå budsjettbalanse.

Generelt om den økonomiske utviklingen, hovedtall

Langsiktig gjeld

(Tall i 1000 kr.)	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Lånegjeld 1/1	151 472	171 357	185 727	193 825	219 565	224 282
Låneopptak	26 400	21 956	15 684	33 872	13 406	2 320
Avdrag	6 515	7 586	7 586	8 132	8 689	8 710
Lånegjeld 31/12	171 357	185 727	193 825	219 565	224 282	217 892
Pr. innbygger	55	59	62	70	72	70

Det største låneopptaket i 2015 og resten av økonomiplanperioden er knyttet til svømmehall/kulturhus og flerbrukshall.

Fond

(Tall i 1000 kr.)	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Bundne driftsfond	13 448	11 788	10 661	9 539	8 417	7 295
Ubundne inv.fond	7 325	7 325	7 325	7 325	7 325	7 325
Bundne inv.fond	681	681	681	681	681	681
Disposisjonsfond	15 851	7 635	10 647	15 995	22 209	32 418
Sum fondsmidler	37 304	27 428	29 313	33 539	38 631	47 718

Etter at halvparten av disposisjonsfondet er brukt i 2014 er det nødvendig å bygge opp igjen reservene slik at vi har mulighet til å møte uforutsette hendelser i driften. Disposisjonsfondet alene bør utgjøre mellom 10 og 15 % av driftsinntektene. I 2015 vil disposisjonsfondet etter budsjettforslaget utgjøre 3,8 %, mens det etter forutsetningene i økonomiplanperioden er økt til 10,8 % i 2018.

Netto driftsresultat

(Tall i 1000 kr.)	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Driftsinntekter	279 968	263 239	277 493	285 679	292 385	299 580
Netto driftsresultat	4 209	-9 337	2 587	4 928	5 794	9 789
Netto driftsres. i %	1,50 %	-3,55 %	0,93 %	1,73 %	1,98 %	3,27 %

I planperioden vil gjennomsnittlig driftsresultat etter vedtatt budsjett være 1,98 %. Det er under målsettingen om å få et stabilt resultat på mellom 3 og 5 %, men det budsjetterte resultatet er 3,27 % i 2018.

Forutsetningen for disse resultatene er at driftsnivået reduseres samtidig som det innføres generell eiendomsskatt.

Felles for driftsområdene

Årsverksramme

Gjennom tjenestestedenes budsjettforslag fremgår det at Sør-Aurdal kommune har følgende utvikling i faste stillingshjemler:

Ansvar	Tjeneste		2014	2015
150	1200	Rådmannens stab	7,20	7,30
	1205	Kommunekassen	3,80	3,00
	1210	Tingvoll - fellesfunksjon	1,00	1,00
	1810	Hovedtillitsvalgt	0,30	0,30
154	4720	Kulturadministrasjon	0,60	0,60
	5000	Kart og oppmåling	1,80	1,80
	5010	Plan	4,20	4,20
	5020	Bygge- og delesaksbehandling	2,00	2,25
	5205	Landbruk	2,00	2,00
160	4000	Norskopplæring - innvandrere	1,20	1,20
	4300	Innvandrertjenesten	1,50	1,50
170	1235	Innkjøp Valdres	1,00	1,00
200-204		Skole - undervisningspersonell	51,50	49,78
		Skoleass., SFO og merkantil	9,69	9,23
210	2250	Tjenesteleder skole	1,00	1,00
	2600	Kulturskolen	2,07	1,98
	4005	Grunnskoleopplæring - voksne	0,20	0,11
	4900	Vassfaret leirskole	1,75	1,75
300-303		Barnehage	29,60	26,80
310	2005	Tjenesteleder barnehage	1,00	1,00
350		Sør-Aurdal folkebibliotek	1,50	1,50
400		Helsestasjonstjenesten	3,30	3,30
402		Fysioterapitjenesten	2,90	2,40
403	3405	Hjemmetjenesten – administrasjon	1,80	1,00
	3410	Hjemmesykepleie	23,36	22,81
	3415	Hjemmehjelp	3,75	3,75
	3425	Brukerstyrt personlig assistanse	2,10	2,11
	4220	Psykisk helsearbeid	6,25	5,85
404		Sør-Aurdalsheimen inkl tildelingskontor	54,00	52,29
405		Miljøarbeidertjenesten	43,61	43,71
	4235	Fekjærtunet	1,50	1,50
415	4160	Kommunelege	0,98	0,98
	4200	Legetjenesten – helsesekretær	3,70	3,70
500		Teknisk drift	19,20	19,70
SUM			291,3	282,30

Reduksjon i årsverksramme på 9 årsverk.

På noen områder være slik at faste stillinger ertsatter utgifter til ekstrahjelp/ overtid.

Innenfor faste stillingshjemler er det også til enhver tid noe vakanse. Noen stillinger innenfor

tjeneste områder holdes vakante deler av året 2015, og er ikke tatt med som en reduksjon av årsverk i denne oversikten.

Interne stab- og støttefunksjoner

Politiske ansvarsområder

Kapittelet omfatter politiske ansvarsområder, interkommunal revisjonsordning, kontingenter (KS, LVK) og overføring til Kirkelig fellesråd.

Endringer fra 2014 til 2015:

- Det er ikke lagt inn midler til møtegodtgjørelse utover de faste møter som formannskapsmøter (9), kommunestyremøter (7) , Kontrollutvalg, Eldreråd, Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne
- Midler til tapt arbeidsfortjeneste er redusert. Halvparten av møtene forutsettes holdt på kveldstid.
- Økning i ordførergodtgjørelse
- Det er lagt inn midler til folkevalgtopplæring
- Det er lagt inn midler i forbindelse med kommunevalget 2015

Kirkelig fellesråd. Rammen til Kirkelig fellesråd økes med kr 100.000,- i forhold til budsjettet for 2014. Skyldes lønnsøkning og utgifter i forbindelse med valg 2015.

Stab / støtte

Ansvarer omfatter rådmannens stab og støttefunksjoner for samtlige tjenesteområder. Området omfatter også bibliotek.

Endringer fra 2014 til 2015

- Lønnsoppgjør, reduksjon fra 2014. 2015 er et mellomoppgjør.
- Økning av utgifter til IKT, økte kostnader til lisenser, fagsystem, stillingsøkning
- Inntektsreduksjon i forhold til premieavvik pensjoner på om lag 1,9 mill

Utfordringer 2015:

- Det stilles høye forventninger til avdelingen i forhold til service, kvalitet og kompetanse. Det er derfor viktig å benytte ressursene beste mulig som ved å kunne "overlappe", ved at flere kan flere arbeidsoppgaver og dermed redusere sårbarhet. Samlokalisering av avdelingen bidrar også til en bedre ressursbenyttelse.
- Utstrakt bruk av IT verktøy/systemer for å øke servicenivået og effektivisere saksbehandlingen er en nødvendighet. Dette fordrer stadige oppdateringer i forhold til kurs/ opplæring (herunder også kommunens saksbehandlere), og det er helt nødvendig å sette av ressurser til kompetansebygging.
- Fullføre arbeidet med overordnet arbeidsgiverstrategi
- Innføring av E-faktura, og mulig innføring av E handel.
- Økonomikontoret er eiendomsskattekontoret i kommunen. Dette vil kreve en god del av våre ressurser i 2015. Herunder administrasjon av **utskrivning av eiendomsskatten, være sekretariat og legge til rette for sakkyndig takstnemnd og sakkyndig klagenemnd sitt arbeid**, utlegging av skattelister, utsending av skatteseddel til skatteyter, **ta i mot klager fra skatteyter eller formannskapet og videresende dette til nemndene.**
- Det vurderes innføring av E-handelsprosjektet i Valdres-kommunene. Økonomi vil ha en sentral rolle her.

-
- Oppdatering av ulike reglement og planer, eksempelvis økonomireglement og arkivplan.
 - Digitalisering av sak-/ fellesarkivet og eiendomsarkivet

Plan, næring, utvikling og kultur

Hovedmål

Kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2008-2018 har følgende overordnede mål på området:

Næring, utbygging, samferdsel og arealbruk

- ◆ Kommunen skal legge forholdene til rette for utvikling og vekst innen eksisterende og ny virksomhet til beste for innbyggerne og samfunnets behov.
- ◆ Videreutvikle Sør-Aurdals allsidige næringsliv ved å bygge på eksisterende bedrifter og næringer, samt søke videreutvikling gjennom nye tiltak og etableringer.
- ◆ Universell utforming skal legges til grunn.
- ◆ Kommunen skal prioritere arbeid og aktivitet for ungdom 18 til 25 år.
- ◆ Opprettholde et levedyktig landbruk med produksjon av mat, trevirke og utmarksprodukter til beste for næringens utøvere og samfunnets behov.
- ◆ Kommunal utbygging skal legge vekt på langsiktighet og økonomisk drift.
- ◆ Ved utbygging skal det legges vekt på løsninger som totalt sett gir lavest mulig kostnader gjennom investeringens levetid.
- ◆ Vegene er et av de viktigste virkemidlene i distriktspolitikken. Vegnettet er av stor betydning for å opprettholde bosettingen og for å legge til rette for en utvikling i de enkelte bygdene.
- ◆ Kommunen skal arbeide aktivt for å påskynde utbedring av riks- og fylkesveger, og tilrettelegge for rasteplasser og gang- og sykkelvei langs deler av E-16. Egne ressurser samles for best mulig utvikling i de enkelte bygder der folk bor.
- ◆ Arealressursene skal forvaltes slik at inntjeningen kan øke innenfor et vidt spekter av aktiviteter med basis i en bærekraftig utvikling. Dyrka jord, også tidligere brukt jordbruksareal og produktiv skog, skal sikres som produksjonsgrunnlag for framtidig landbruk. Arealene skal brukes uten å forringes, det biologiske mangfoldet og befolkningens tilgang til friluftsområder skal sikres.
- ◆ Det skal være sterke samfunnsgagnlige årsaker tilstede for å omdisponere dyrka jord til annen bruk.
- ◆ Kommunen har store områder som med fordel kan nyttes til bolig- og ervervsbebyggelse. Fradeling til slike formål skal det sees ”romslig” på dersom det ikke går ut over dyrka mark, arrondering, landskapshensyn eller kulturlandskap.
- ◆ Fritidsbebyggelse avklares gjennom regulering etter overordnet planlegging i kommuneplanens arealdel.
- ◆ Kommunen skal ha en positiv holdning til næringsmessig bruk av verneområdene i kommunen.
- ◆ Kommune skal ha en positiv holdning til utvikling og utbygging av småkraftverk og bidra til at lokale utbyggere gis best mulig vilkår for å bygge ut vannkraft
- ◆ Landbruksplanen for Sør-Aurdal kommune legges til grunn for de fleste landbruksspørsmål i kommunen.
- ◆ Kommunen skal gjennom sitt arbeid forebygge sykdommer og sosiale problemer i befolkningen med hovedfokus på barn og ungdom. Tilbudet skal videreutvikles i takt med behovet.

Utfordringer i planperioden

- Rekruttere medarbeidere med nødvendig kompetanse når noen slutter.
- Ta vare på og videreutvikle et godt arbeidsmiljø.
- Innenfor tildelte rammer skal Planavdelingens virksomhet bygge på service, kvalitet og oppdatert kompetanse.
- Forvaltningsoppgavene skal prioriteres, løses forutsigbart og med høy kvalitet.
- ”Kommunal planstrategi” skal benyttes som et redskap for å prioritere de viktigste planoppgavene.
- Arealplanlegging skal benyttes som et virkemiddel for å sikre en langsiktig ressursforvaltning - og som et redskap i utviklingsarbeidet.
- Innta en aktiv pådriverrolle i arbeidet med oppgradering av riks- og fylkesvegnettet.
- Avdelingen skal framstå som utviklingsrettet og med fokus på bosetting og verdiskaping i næringslivet – herunder landbruket.
- Videreutvikle og holde ved like digitale verktøy for å øke servicenivået og effektivisere saksbehandlingen.
- Videreutvikling av brannvesenet, også pga tunneler på E16.
- Være en pådriver til at folkehelsearbeidet får et overordnet fokus i kommunens virksomhet. Sør-Aurdal skal bli en foregangskommune innen folkehelsearbeidet og konkretisere slagordet ”Sør-Aurdal – en frisk kommune i Valdres”.

Kultur

I ”Kommuneplanens samfunnsdel for Sør-Aurdal 2008-2018” heter det:

*I samarbeid med næringsliv, frivillige lag, organisasjoner o.l. skal Sør-Aurdal kommune videreutvikle et **allsidig kultur- og idrettsliv** og sine lokalsamfunn med Bagn som det funksjonelle kommunesenteret.*

Med de tilgjengelige ressurser skal kommunen gi det eksisterende næringsliv så gode rammebetingelser som mulig, samtidig som det samarbeides på alle plan (fylke, region) for å stimulere til utvidelser og nyetableringer.

*Arbeid, bolig, **kultur** og tjenestetilbud vil fortsatt være de viktigste forutsetningene for trivsel i Sør-Aurdal. Folk må i størst mulig grad få bo der de vil, og være sikre på at kommunal service når fram uavhengig av bosted, kjønn og alder. Kommunesenteret skal ha sentrale funksjoner, med livskraftige bygder med mest mulig service også lokalt.*

*Kommunen skal ha et **rikt og allsidig kulturliv**, blant annet gjennom **kulturskolen**, samt bruke **kulturlivet** som virkemiddel for å fremme bosetting.*

*Kommunen vil gjennom **målstyrt anleggsutbygging** bidra til at den samlede anleggsmassen i kommunen gir flest mulig anledning til å drive **idrett og fysisk aktivitet** på sitt nivå der de bor. Det skal sikres varierte og sammenhengende grøntarealer i nærområdet, rom for leik, gang- og sykkelveier og trygg skolevei.*

Bruke fysisk aktivitet for å forebygge sykdom og tilrettelegge for arbeidslivet.

Visjon i ”Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet”:

Idrett og fysisk aktivitet for alle.

I denne visjonen ligger det at kommunen gjennom sin idrettspolitikkk skal legge til rette for den organiserte idretten og egenorganiserte trenings- og mosjonsaktiviteter.

Målgruppe

Alle aldersgrupper, spesielt barn og ungdom.

Visjonen innebærer at hele befolkningen skal ha tilbud om fysisk aktivitet som de finner meningsfylt, og barn og ungdom skal stå i sentrum for kommunens engasjement. Videre anleggsutbygging i kommunen bør i særdeleshet gi prioritet til disse gruppenes behov.

Friluftsliv er en lavterskelaktivitet, som kommunen vil satse på i arbeidet med tilrettelegging for idrett og fysisk aktivitet for alle.

Målsetninger

Overordnet mål:

Kommunen vil gjennom målstyrt anleggsutbygging bidra til at den samlede anleggsmassen i kommunen gir flest mulig anledning til å drive idrett og fysisk aktivitet på sitt nivå der de bor.

”Kulturmelding 2006” trekker opp følgende målsettinger for kulturområdet:

- 1) Ha et rikt og allsidig kulturliv.
- 2) Ha et godt samarbeid med lag og foreninger i kommunen.
- 3) Bruke kulturlivet som virkemiddel for å fremme bosetting.

Utfordringer i planperioden

- Tilrettelegging for og et godt samarbeid med frivillige lag og foreninger i kommunen om et allsidig kulturtilbud.
- Stimulering av kulturlivet i kommunen.
- Oppfølging av ”Kulturmelding 2006”.
- Oppfølging av ”Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet i Sør-Aurdal kommune 2012-2015”.
 - Søknader om spillemidler til anleggsutbyggingen.
- Turkarusellen, samarbeid med idrettslagene i kommunen.
- Den kulturelle skolesekken. Oppfølging av ”Plan for den kulturelle skolesekken”.
- Den kulturelle spaserstokken: Kulturtiltak for eldre.
- Videre drift av Bygdekinoen i kommunen.
- Oppfølging av ”Kommunal planstrategi for Sør-Aurdal kommune 2012-2016”.

Prioriterte planoppgaver for kultur år 2014:

 - ◆ Revidering ”Kulturmelding 2006”, ev. utarbeiding av ”Kulturplan for Sør-Aurdal”
 - ◆ ”Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet i Sør-Aurdal kommune 2012-2015”: Rullering av handlingsprogrammet for år 2015. Ev. revidering av planen hvis vesentlige forhold tilsier det.
 - ◆ ”Plan for den kulturelle skolesekken i Sør-Aurdal kommune 2012-2015”, årlig rullering av handlingsprogrammet.

Opplæring skole

Hovedmål

Kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2008-2018 har overordnede mål på området:

- Elevene i Sør- Aurdal kommune skal møte et godt skolemiljø som gir læring og trivsel for alle
- Kommunen skal skape en felles pedagogisk forståelse for hva et godt skolemiljø er, og gi innsikt i hvordan en kan oppnå dette
- Personalet skal gis kompetanse til å takle hverdagen i klasserommet både praktisk og pedagogisk.
- Skoler og klasser må være så store at det faglige miljøet blir utviklet og elevene kan lære sammen med andre på lik linje. Hensynet til sosialt og pedagogisk miljø for elevene skal være overordnet andre hensyn.
- Tilrettelagt undervisning med tidlig hjelp til barn med spesielle behov er viktig.
- Kommunen skal ha et rikt og allsidig kulturliv, blant annet gjennom kulturskolen, samt bruke kulturlivet som virkemiddel for å fremme bosetting.

Ut i fra dette vil skole fokusere på følgende utfordringer:

- Tilfredsstillende resultat på elevundersøkelsen, foreldreundersøkelsen og medarbeiderundersøkelsen. På elevundersøkelsen vil vi ha fokus på satsingen vi har via Ungdomsskolesatsingen og klasseledelse. Vi arbeider kontinuerlig med elevenes psykososiale arbeidsmiljø.
- Skolene skal øke det faglige nivået, målt ved hjelp av nasjonale prøver. Måltall fra år til år vil gi verdifull informasjon over tid (langsiktig utvikling), men det vil kunne vise store variasjoner fra år til år. Det er viktig å huske at elevgrunnet fra ett år til neste vil være ulikt, og slik ikke vil være direkte sammenlignbart. Det ville vært en bedre tilbakemelding å sammenligne resultater fra samme kull for å kunne vurdere læringsutbyttet. Det vil si å sammenligne resultatet for 8.trinn med resultatet denne klassen hadde da de gikk i 5.trinn. Fra høsten 2014 har Udir satt en standard for nivået på de ulike mestringsnivået. Tidligere har denne standarden blitt satt hvert enkelt år med utgangspunkt i innværende års resultater. Vi håper at nasjonale prøver over tid kan gi skolen tilbakemelding om hvordan skolen lykkes med sitt læringsarbeid.
- Flest mulig som ønsker det, skal gis et tilbud via musikk- og kulturskolen.

Nøkkeltall – faktatall og målekart for planperioden

Faktatabell skole (KOSTRA)	Sør- Aurdal			Kostra- gr. 4 2013	Opplan d 2013	Landet u/Oslo 2012
	2011	2012	2013			
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskoleundervisning (202), per elev	83 812	93 418	98 606	113 241	89 251	83 128
Netto driftsutgifter til SFO (215) i prosent av samlede netto driftsutgifter	0,1	0,1	0,1	0,2	0,3	0,3
Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning,	10,5	12,4	14,7	10,7	7,7	8,4

Faktatabell skole (KOSTRA)	Sør- Aurdal			Kostra- gr. 4 2013	Opplan d 2013	Landet u/Oslo 2012
	2011	2012	2013			
prosent						
Timer spesialundervisning i prosent av antall læretimer totalt	21,2	24,0	24,0	19,5	17,5	18,0
Elever per kommunale skole	98	97	93	61	175	210
Andel elever med direkte overgang fra gr.skolen til vg.skole.	100	100	97,8	98,9	98,9	98,0
Andel lærere med videregående utdanning eller lavere.		1,9	1,7	10,1	7,5	6,6

Sammenlignet med kommunen i Valdres 2012

	SAK	NAK	ØSK	VSK	EK	VK
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskoleundervisning (202), per elev	98 606	79 981	89 119	111 199	97 767	133 645
Elever pr. kommunale skole	93	332	121	132	171	87
Andel lærere med videregående utdanning eller lavere	1,7	10,1	8,5	7,3	8,3	3,3

Faktatabell kulturskole (KOSTRA)	Sør-Aurdal			Kostra- gr. 4 2013	Opplan d 2013	Landet u/Oslo 2013
	2011	2012	2013			
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler pr. bruker	6 797	7 860	11 133	10 911	16 353	15 696
Netto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, i prosent av samlede netto driftsutgifter Enhet : Prosent	0,4	0,3	0,5	0,5	0,6	0,6
Brutto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per bruker Enhet : Kroner	7 922	9 780	14 144	11 650	17 697	16 945
Andel elever (brukere) i grunnskolealder i kommunens musikk- og kulturskole, av antall barn i alderen 6-15 år	22,5	21,3	20,6	22,1	18,1	15,5

Utfordringer i planperioden:

Begnadalen skole:

- Ved Begnadalen skole er det få elever og få lærere. Skoleåret 2014/2015 er det 43 elever ved skolen. Det ligger en utfordring i å legge til rette for et elevmiljø der samtlige elever trives og et utviklende og givende fagmiljø for de ansatte, som omtalt i kommunens samfunnsdel. En så liten skole blir i tillegg sårbare i forhold til fravær

blant lærerne. Vi har hatt problemer med å knytte til oss gode vikarer. For å avhjelpe denne situasjonen ble det i budsjettet for 2014 lagt inn lønnsutgifter til en 40% fast vikarstilling fra høsten 2014. Vi har dessverre ikke ressurser til å videreføre denne vikarstillingen budsjettåret 2015. En **reduksjon i vikarpoolen** vil medføre en **reduksjon i kvaliteten** av undervisningen.

Bagn skule:

- **Bygningsmessige utfordringer** som det elektriske anlegget, ising på tak, mangel på grupperom, for liten plass til arbeidsrom, nedslitt kjøkken, slitte gulv og for liten lagringskapasitet. Det henvises til rapport utarbeidet av Norconsult.
- Det er også en organisatorisk og ressursmessig utfordring i klasserommene størrelse. I en del tilfeller må gruppene deles, noe som er ressurskrevende ved at det legger beslag på undervisningspersonell. Det henvises til rapport fra måling av inneluft i forhold til at eksisterende bygningsmasse er for liten, for dårlig utnyttet, sett opp i mot elevtallet i noen av klassene. (JournalpostID:12/9748)

Hedalen barne- og ungdomsskole:

- HEBU mangler **IKT-utstyr**: Det er for få bærbare PC-er ved skolen. Det er bestilt seks nye bærbare som ikke er levert fra IKT Valdres som lovet, da klargjøring av maskinene har tatt lenger tid enn det som først var antatt. Det er, som ved de andre skolene, et stort etterslep på utbytting av lærer- og elevmaskiner. Vi mangler også smartboard i klasserommene og projektorer. Digitale ferdigheter er en av de fem grunnleggende ferdighetene i alle fag, og slik situasjonen i utstyrsparken er nå er det vanskelig å få til dette på en tilfredsstillende måte.
- Usikkerhet knytta til driftstilpasning skaper frustrasjon på arbeidsplassen, samarbeide hjem/skole og blant våre elever
- Lite tilfredsstillende kontorplass for lærerne gir begrensende muligheter til å utføre alle arbeidsoppgaver på skolen.
- For få grupperom gir begrenset mulighet for differensiert undervisning.
- Assistentsituasjonen har vært ustabil det siste året

SAUS:

- C-blokka er smertensbarnet på SAUS. Manglende vedlikehold gjennom mange år viser seg nå stadig tydeligere:
 - Bassenget ved skolen har vært ute av drift en lang periode høsten 2014. Årsaken er manglende vedlikehold av sirkulasjonsrenner og ekspansjonskar, som nå er belagt med epoksy, og hindrer vider oppsmuldring av betong. Begge varmekolbene i bassengvarmeren røk, og er skiftet ut (varmeren var ny etter flommen i 2013).
 - Betongen i under bassenget har hatt for liten overdekking av armering. Rustangrep får armeringen til å utvide seg, slik at betongen gradvis smuldrer opp. Skadene er foreløpig moderate, og vil neppe få konsekvenser dersom bassenget likevel skal stenges i løpet av noen få år. Dersom c-blokka må gjøre tjeneste ut over dette, vil skadene bli svært kostbare å utbedre.
 - Parkettgolvet i gymsalen er slipt og lakka, og er nå mye bedre, men golvet må byttes dersom bygget skal brukes lenger enn to-tre år.
 - Inngangsdøra var helt utslitt, men den «gamle» døra til glasshuset er nå satt inn der.
 - Vi har hatt branntilløp i lysarmatur i vestibylen.
 - Fliser i dusjer må skiftes/fuges, fordi de sprekker og kan være farlige å gå på.

- Takbelegget har overskredet normal levetid, og lever på lånt tid. Aldringen har fått duken til å krype, og hvis/når den ryker pga. trykk fra snø/vann, kan det oppstå en stor lekkasje meget raskt.
- De fleste av de innvendige dørene i bygget er helt utslitte, og bør skiftes.
- Hårtørkerne i garderobene var gamle og brannfarlige, og er demontert. En bør vurdere å kjøpe nye.

Dersom bygget skal ha en brukstid noen år framover, må en altså regne med relativt betydelige påkostninger.

Vi har en utfordring i å få i stand bygget ved rensanlegget slik at **motorgruppa** ved skolen får et nytt undervisningslokale. Dette er lagt inn i investeringsbudsjettet og skolen håper at dette er et prosjekt som prioriteres da kjelleren i c-blokka absolutt ikke er et egnet undervisningslokale for denne aktiviteten.

Det er sterkt påkrevd med fortgang i prosessen for å skaffe skolen et tidsmessig og funksjonelt bygg. Det er forståelig at det ikke prioriteres å bruke penger på et bygg som skal rives, men c-blokka har i dag ikke en tidsmessig standard.

Valgfag er nå innført for alle trinn i ungdomsskolen. SAUS eksperimenterer med ulike organisatoriske løsninger for å gi flere valgmuligheter for elevene med moderat bruk av lærertimer. Det er utfordrende når flere av tilbudene har behov for de samme spesialrommene.

Vi er svært fornøyd med samarbeidet med driftsavdelinga i kommunen. Nødvendige ombygninger/tilpasninger for sterkt funksjonshemmede elever har blitt gjennomført til rett tid, og med funksjonelle løsninger. Handikaptalett er utvidet med dusjnisje og stellerom. Bøttekott flyttet, med delevegger og dører. Ny automatdør til glasshuset. Nye ramper for rullestolbrukere til avd. C i A-blokka, og til inngangspartiet i C-blokka.

Bagn idrettslag har anlagt aktivitetsflate på skoleplassen, med basketkurver og plass til planlagt tennis/bordtennis.

Mobilfri skole fungerer godt på SAUS. Uteordning i friminuttene og ny aktivitetsflate bidrar til mer av den positive elevaktiviteten.

Felles for skolene:

- Ungdomsskolene: det vil komme til å bli et problem at kommunen ikke har nok utdannede **språklærere**. Vi har ved tidligere utlysninger sett at vi ikke får knyttet til oss filologer, bl.a. pga. knappe stillingsrammer. Løsningen kan være at vi videreutdanner allerede fast ansatte lærere, eller at vi utvider stillingsrammen slik at vi kan knytte til oss en språklærer i full stilling. Innenfor budsjetttrammene for 2015 er det dessverre ikke tilgjengelige ressurser til å utdanne allerede ansatte lærere. Signaler fra regjeringen er at statens satsing på Kompetanse for kvalitet skal økes, men at denne satsingen i første omgang skal rettes mot fagene matematikk og naturfag. Ved SAUS sluttet en lærer med språkfaga engelsk og tysk og en annen lærer med norsk og engelsk, våren 2014. De hadde henholdsvis 60 % og 80 % stilling dette skoleåret (delvis AFP). Lærerne ved SAUS har så langt ikke kommet med ønske om videreutdanning innen språkfag, så denne rekrutteringen må skje utenfra. Det kan også være grunn til å se på kommunens samlede kompetanse; er det aktuelt at noen av de ansatte må bytte arbeidssted.
- Det innføres **ny eksamensform i matematikk** fra 2015. Matematikklærerne trenger kursing i Geogebra som er verktøy de må kunne bruke ved ny eksamensform.
- Fra 2013 inngikk SAUS og HEBU et samarbeid med fylkesmannen i Oppland for å sikre implementeringen av **Stortingsmelding 22 Motivasjon-Mestring-Muligheter**. (<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/2010-2011/meld-st-22->

[2010--2011.html?id=641251](http://www.gnistweb.no/aktuelt/147/prosjektleder-gnist-oppland.html)) Prosjektet inngår i GNIST:

<http://www.gnistweb.no/aktuelt/147/prosjektleder-gnist-oppland.html> Skolene har innenfor ungdomsskolesatsingen valgt ut lesing som fokusområde. Målet er at elevene skal bli bedre lesere og alle lærere må være bevisste på at alle fag er lesefag og at vi leser ulike fag på ulike måter. Det er en utfordring å rydde tid til dette arbeidet. Den statlige støtten til prosjektet tas vekk fra 2015, og det må slik tas av ordinær drift dersom vi skal fortsette med ressurslærere.

- **IKT:** Det har tatt langt tid å ta en beslutning på hvilken maskintype som skal velges for elevene. I tillegg er det mye rundt det tekniske som må være på plass før maskintypen tas i bruk; det være seg skylagring, tanking osv. Skolene har slik over en lengre periode hatt **eldre maskiner** som i en del tilfeller ikke har fungert optimalt. Det ble bestemt at utskifting skulle stanses inntil valget av ny maskinvare var tatt. Det er nå kjøpt inn nye maskiner, men problemer med å tilpasse dem til systemene i IKT-Valdres har ført til ytterligere forsinkelser. IKT-Valdres har nå i gang en utprøving av de nye maskinene i en liten testgruppe, og det er håp om at skolene kan ta i bruk de nye maskinene på nyåret 2015. Det blir en utfordring for skolene å gå over til ny maskinvare for elever og lærere. Lærerne må få mulighet til å gjøre seg kjent med funksjonaliteten. Ved HEBU har det vært problemer med ustabil nettværk. Det er nå bestilt tilkobling til fiber, og vi håper slik at ustabiliteten skal forsvinne.
- Den raske utviklingen innen IKT medfører også behov for kompetanseheving. Vi skal ta i bruk **den digitale IKT-planen** som sikrer at den grunnleggende ferdigheten ivaretas. Her ligger det en del tema der vi ser at vi trenger en **kompetanseheving av personalet** for å kunne gjennomføre planen. Det er en utfordring å finne tid til en kompetanseheving da det er minimalt med fellestid for de ansatte.
- Kommunen skal nå ta i bruk Hypernett. Dette er et nytt skoleadministrativt system som skal ivareta administrasjon, læringsplattform, SMS-kommunikasjon skole/hjem osv. Det er grunn til å tro at skoleadministrasjon og lærerne må legge ned mye arbeid på å lære seg de nye programmene. Dette må reflekteres i kurstilbud og prioritering av tidsbruk.
- Det er en utfordring for samtlige skoler i kommunen å få knyttet til seg kvalifiserte vikarer. I tillegg har vi vært nødt til å ansette lærere uten godkjent utdanning i midlertidige stillinger/vikariat, da det ikke har vært nok kvalifiserte søkere til utlyste stillinger. Bortfallet av vikarpoolen gjør at vi dessverre må ta inn ufaglærte vikarer. Det må i denne sammenhengen nevnes at de ansatte strekker seg langt for å dekke fraværet innenfor eksisterende rammer; det være seg assistenter, lærere og rektorer. Dette er en utfordring i forhold til **kvaliteten på undervisningen** og rektors tid til å **utøve ledelse** og drive **skoleutvikling**. Knappere ressursramme i skolen gjør denne utfordringen stadig mer krevende.
- Fra høsten 2014 skal det innføres **valgfag for 10.klasse** med utgangspunkt i programfag fra videregående. Innføringen av valgfag vil medføre gruppedelinger og et økt behov for lærere samt at det er en utfordring i forhold til romplaner. I praksis kan dette bety at gruppestørrelse og rombehov kan virke styrende på valgfagtilbudet. I tillegg vil dette bli en dyr ordning da små ungdomstrinn vil få et lavt elevtall pr. gruppe. Statlige overføringer vil utgjøre en halv time pr. uke, slik at resten må dekkes innenfor egne rammer. Ressursene til faget er små, men tilbudet kan muligens øke litt ved å legge valgfag på flere trinn parallelt.
- Fra høsten 2015 skal det ungdomsskolene innføre **arbeidslivsfag**. Dette kommer inn i tillegg til tysk og språklig fordypning. Også her vil det bli kostbart for kommunen da dette tilbudet må gis på ved to skoler. Timetallet ved skolene økes innenfor eksisterende rammer.

- Som faktatabellen viser har vi i SAK **mange elever med enkeltvedtak** om spesialundervisning. Konsekvensen av dette er at **en mindre del av lærerårsverkene kan brukes til ordinær undervisning**. Vi har en stor utfordring å tilrettelegge undervisningen best mulig som omtalt i kommunens samfunnsdel. Ved fravær må skolene ofte redusere spesialundervisningstilbudet ved at grupper slås sammen. Skolene har flere elever som venter på utredning og sakkyndig vurdering fra PPT, og det vil antageligvis komme flere sakkyndige vurderinger som anbefaler enkeltvedtak om spesialundervisning i løpet av skoleåret 2014/2015. Alle nye vedtak kan ikke løses ved at elever knyttes opp mot allerede eksisterende grupper. Det er derfor en stor utfordring i å kunne gi disse elevene det de har krav på innenfor satte økonomiske rammer. Vi prøver så langt råd er å gi elevene ekstra hjelp inne sammen med resten av klassen. Det er kun i de tilfellene der PPT i sin sakkyndige vurdering anbefaler en organisering utenfor klassen, at spesialundervisning skal gis i egen gruppe; unntaksvis en til en. Vi har en utfordring i å tilrettelegge ordinær undervisning og slik ivareta en større del av elevmassen; vi ønsker at en større del av elevene skal ha utbytte av ordinær undervisning. Det er behov for en **kompetanseheving innen tilpasset undervisning**.
- En økning i administrative oppgaver: kravet til system, rapportering og dokumentasjon i skolen øker, og lærere og skoleadministrasjonen bruker stadig mer tid på slike oppgaver. Denne tidsbruken resulterer i alt **for lite tid til å drive pedagogisk utviklingsarbeid**; den daglige driften må prioriteres. Dette gjelder også tjenesteleder for skole. Vi ser det som en stor utfordring at tiden i for stor grad brukes til utredning, saksbehandling og merkantile oppgaver slik at det blir alt for liten tid til å følge opp arbeidet ute på skolene. Det er ikke tid til å holde seg faglig oppdatert og delta på samlinger arrangert av fylkesmannen. Den daglige driften må prioriteres, noe som medfører liten tid til utviklingsarbeid også på kommuneledernivå. Tjenesteleder sliter med å finne tid til å arbeide overordnet. Det er ikke mulig å sette av ressurser til merkantilt/rådgiver innenfor skolens rammer.
- Kommunen har videreført samarbeidet med Inger Bergkastet og Tone W. Skyseth som omhandler tema **klasseledelse**. Utfordringen framover blir å følge opp det arbeidet som gjøres ute i skolene. Dette arbeidet må holdes ved like i årene framover; det er ikke et prosjekt som skal avsluttes når konsulentene trekker seg ut.
- To skoler ble valgt ut av Fylkesmannen til å delta i et samarbeid der målet er å **bedre elevenes psykososiale arbeidsmiljø**. Dette prosjektet sees i sammenheng med Klasseledelse, og vi har fått midler til å videreføre arbeidet med å bedre elevenes psykososiale arbeidsmiljø. Det er utfordrende å finne samarbeidstid ute på skolene, og det er vanskelig for tjenesteleder å prioritere tid til å organisere og lede prosessen. Dette er et arbeid som må prioriteres!
- **Ledelse:** Forskning understreker betydningen av ledelse, og det er derfor et tankekors hvor lite ressurser vi bruker til ledelse. Det er utfordrende å stå som leder i skolene i Sør- Aurdal; usikkerhet rundt strukturendringer, krav til gode resultater, forventning om skoleutvikling, stadig vikariering, gjentatte utredninger, krav om dokumentering og rapportering osv. Vi må sette av ressurser til å **øke ledernes kompetanse**.

Kulturskolen

- Å kunne tilby plass til alle barn og unge som søker plass i kulturskolen, samt videreutvikle tilbudet i kulturskolen. Oppfølging av handlingsplan for kulturskolen, evaluering våren 2015 og videreføring neste skoleår.

Vassfaret leirskole

- Vassfaret leirskole får meget gode tilbakemeldinger, men opplever til tross for dette at kommuner ikke fornyer avtalene sine med leirskolen. Strammere kommuneøkonomi medfører at noen kommuner har valgt å redusere leirskoletilbudet til sine 7.klassinger. Eier av leirskolen og lærerne arbeider aktivt ut mot kommunene for å inngå nye avtaler, og de har for skoleåret 2014/2015 klart å inngå nye avtaler. Lærerne har arbeidet som vikarer i grunnskolen de periodene der det ikke har vært elever på leirskolen. Vi har slik fått nyttig kompetanse inn i skolen.

Brukerperspektivet	Data-kilde	Status		Mål		Mål	
		2013/2014	2014/2015	2017/2018	2017/2018	7.tr	10.tr
		7.tr	10.tr	7.tr	10.tr	7.tr	10.tr
Sosial trivsel: i hvor stor grad elevene trives på skolen	*Elevundersøkelsen (Skala 1-5)	4,4	4,2	4,5	4,3	4,6	4,5
Mobbing på skolen: andel elever som har blitt mobbet på skolen de siste månedene. (Ned mot verdien 1 indikerer at det er lite mobbing på skolen)	*Elevundersøkelsen (Skala 1-5)	1,2	1,5	1	1	1	1
Mestring: Andelen elever som greier de oppgavene de har som lekse uten å be om hjelp	*Elevundersøkelsen (Skala 1-5)	4,6	4,4	4,6	4,4	4,6	4,6
Motivasjon: andelen elever som liker å arbeide med skolefagene	*Elevundersøkelsen (Skala 1-5)	4,2	3,5	4,3	3,9	4,5	4
Nasjonale prøver regning 5.trinn Målt i nivå	Nasjonale prøver (Skala 1-3)	1,9		2		2	
Nasjonale prøver regning 8.trinn Målt i nivå	Nasjonale prøver (Skala 1-5)	3,2		3,3		3,4	
Nasjonale prøver engelsk 5.trinn Målt i nivå	Nasjonale prøver (Skala 1-3)	1,9		2		2	
Nasjonale prøver engelsk 8.trinn Målt i nivå	Nasjonale prøver (Skala 1-5)	2,9		2,9		3	
Nasjonale prøver lesing 5.trinn Målt i nivå	Nasjonale prøver (Skala 1-3)	1,8		2		2,1	
Nasjonale prøver i lesing 8.trinn Målt i nivå	Nasjonale prøver (Skala 1-5)	2,9		3		3,1	
*Informasjon fra skolen: målt i grad av enighet i påstandene. 1) Jeg/vi blir godt informert om barnets skolefaglige utvikling 2) Jeg/vi blir godt informert om barnets trivsel og sosiale utvikling	Foreldreundersøkelse · (Andelen foreldre som har svart delvis enig eller helt enig)	Ikke gjennomført		85%		90%	
*Trivsel, læring og utvikling: målt i grad av enighet i påstandene 1) Mitt/vårt barn får i alle fag tilrettelagt opplæring i tråd med egne evner og forutsetninger 2) Skolens ledelse og lærerne håndterer mobbing av elevene på en god måte	Foreldreundersøkelse · (Andelen foreldre som har svart delvis enig eller helt enig)	Ikke gjennomført		70%		72%	
				70%		72%	

Brukerperspektivet	Data-kilde	Status 2013/2014	Mål 2014/2015	Mål 2017/2018
*Læringsforholdene på skolen: målt i grad av enighet i påstanden 1) Det er ro og orden i gruppa/klassen som barnet mitt/vårt går i	Foreldreundersøkelse (Andelen foreldre som har svart delvis enig eller helt enig)	Ikke gjennomført	62%	65%
Musikk- og kulturskolen				
Andel barn og unge i grunnskolen som har tilbud i kulturskolen. Nasjonalt mål: 30%. (Rapporteringen fra 2013 har vært basert på plasser som er besatt, mens det tidligere har blitt rapportert på plasser som tilbys. Bruken av gruppeundervisning har blitt redusert for å øke kvaliteten på undervisningen og læringsutbyttet for elevene)	GSI (grunnskolestatistikk)	22,5	25	30
Antall elevplasser i kulturskolen. (Nedgangen har bakgrunn i rapporteringsgrunnlaget; reelle timer og overgangen fra gruppetimer til enetimer)	GSI (grunnskolestatistikk)	52	70	80
Antall barn og unge på venteliste til plass i kulturskolen.	GSI (grunnskolestatistikk)	7	10	0
Antall tilbud i kulturskolen	Telling	10	12	13

Medarbeiderperspektivet **	Data-kilde	Status 2012	Mål 2014	Mål 2015
I hvilken grad tror du din arbeidsplass har et godt omdømme blant innbyggerne i kommunen? (barnetrinn/ungd.trinn)	Medarbeider-undersøkelsen	4,0/4,8	4,1/4,9	4,2/4,9
I hvilken grad får du tilstrekkelig informasjon til å kunne gjøre en god jobb? (baretrinn/ungd.trinn)	Medarbeider-undersøkelsen	4,0/4,9	4,3/4,9	4,5/4,9
Mener du at du har tilstrekkelig kompetanse til å utføre dine arbeidsoppgaver? (barnetrinn/ungd.trinn)	Medarbeider-undersøkelsen	4,8/4,8	4,9/4,9	4,9/4,9

Økonomiperspektivet (Tall i 1000 kr.)	Datakilde	Status 2012	Status 2013
Avvik mellom budsjett og regnskap utgifter (positive tall = mindre forbruk)	Regnskap	-975 000	305 000
Avvik mellom budsjett og regnskap inntekter (positive tall = mer inntekt)	Regnskap	2 454 000	285 000

Mindreforbruk 2013: 589 000

**Resultatene fra medarbeiderundersøkelsen er fra 2012.

Helse, familie og barnehage

Hovedmål

Kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2008-2018 har overordnede mål på område helse, familie og barnehage:

- Barnehagen skal være en utviklingsarena for barn og voksne, både praktisk og pedagogisk.
- Full barnehagedekning.
- Personalet skal bruke Rammepånen aktivt og bevisst i det daglige.
- Det skal være fokus på økt kvalitet innenfor flere områder, om blant annet økt pedagogtetthet for å styrke kvaliteten på den daglige driften.
- Kommunen skal sette brukeren i sentrum. Tjenesten skal være preget av tverrfaglig samarbeid med kvalifisert personale og godt arbeidsmiljø.
- Kommunen skal gjennom sitt arbeid forebygge sykdommer og sosiale problemer i befolkningen med hovedfokus på barn og ungdom.

Ut fra dette har kommunedelplan for helse, familie og barnehage fokusert på følgende utfordringer:

- Økt fokus på kvalitet i tilbudet vi gir i barnehagene.
- Økt fokus på kompetanseheving.
- Rekruttere og ivareta barnehagelærere.
- Gjøre innvandrere selvhjulpne snarest mulig etter bosetting og sikre deltagelse i yrkes-samfunnsniv og bli økonomisk selvstendige.
- Helsestasjons- og skolehelsetjenesten skal fremme psykisk og fysisk helse, fremme gode sosiale og miljømessige forhold og forebygge sykdom og skade.
- Fysioterapitjenesten skal gi befolkningen et godt behandlingstilbud og drive aktivt forebyggende arbeid.
- Legetjenesten skal gi nødvendig helsehjelp til alle som bor og oppholder seg i kommunen.

Nøkkeltall – faktatall og målekart for planperioden

Faktatabell (KOSTRA) 2013	Sør-Aurdal			Kommune -gruppe	Oppland	Landet u/Oslo
	2011	2012	2013			
Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per barn i kommunal barnehage	128	134	130	153	156	162
Netto driftsutgifter per innbygger i 1-5 år i kroner, barnehager	87	97	96	116	115	119
Andel barn 1-5 år med barnehageplass (%)	90	91	89	90	91	91
Andel styrere og førskolelærere med godkjent førskolelærerutdanning (%)	50	70	88	80	89	87

Faktatabell (KOSTRA)	Sør-Aurdal			Kommune- gruppe	Oppland	Landet u/Oslo
	2011	2012	2013			
Netto driftsutgifter til forebygging helsestasjons- og skolehelsetj. pr innbygger 0-20 år Enhet: kroner	1192	1400	1945	1976	2146	1939
Legeårsverk pr 10 000 innbyggere	6,3	6,4	6,4	12,5	11,6	10,2
Brutto driftsutgifter til introduksjonsstønad pr. innbygger Enhet : Kroner	727	635	605	-	-	-
Fysioterapiårsverk pr 10 000 innbyggere	13	13	13	8,5	11,1	8,9
Andel nyfødte med hjemmebesøk innen to uker etter hjemkomst (%)	100	80	109	95	85	81
Andel barn med barneverntiltak ift innb 0-17 år	6	5,1	5,3	-	5,3	4,8

1) Antall førstegangs hjemmebesøk til nyfødt, dividert på antall fødte gjeldende år.

2) Ant årsverk pr 10 000 innbyggere på fysioterapitjenesten ligger høyt fordi vi har omgjort en ergoterapeutstilling til fysioterapistilling. Dette ble gjort pga vanskelig å rekruttere ergoterapeut.

Vi har ikke gjennomført brukerundersøkelse i barnehage for 2013, men i 2014. Under er tabell fra brukerundersøkelse som ble gjennomført i 2014.

Brukerperspektivet	Datakilde	Status 2012	Status 2014	Mål 2016
I hvor stor grad er du fornøyd med ditt barns sosiale utvikling?	Brukerundersøkelse	5,4	5,3	5,6
I hvor stor grad er du fornøyd med hvordan barnehagen tilrettelegger for det enkelte barns læring?	Brukerundersøkelse	5,1	4,8	5,2
I hvor stor grad synes du ditt barn opplever allsidig lek og aktivitet	Brukerundersøkelse	5,1	4,9	5,3
I hvor stor grad er du fornøyd med dine muligheter for medinnflytelse over tilbudet i barnehagen?	Brukerundersøkelse	4,5	4,4	5
I hvor stor grad er du fornøyd med muligheten for variert oppholdstid (dager pr. uke, timer pr. dag)?	Brukerundersøkelse	5,0	5,1	5,3
I hvor stor grad er du fornøyd med informasjon om hvordan ditt barn har det?	Brukerundersøkelse	4,4	4,6	5
Alt i alt, i hvor stor grad er du fornøyd med barnehagen barnet går i?	Brukerundersøkelse	5,3	5	5,3
Medarbeiderperspektivet - barnehage	Data-kilde	Status 2011	Status 2013	Mål 2016
I hvilken grad tror du din arbeidsplass har et godt omdømme blant innbyggerne i kommunen?	Medarbeiderundersøkelsen	4,9	5,3	5,4
I hvilken grad får du tilstrekkelig informasjon til å kunne gjøre en god jobb?	Medarbeiderundersøkelsen	4,4	4,9	5,0
Mener du at du har tilstrekkelig kompetanse til å utføre dine arbeidsoppgaver?	Medarbeiderundersøkelsen	4,6	4,8	5,0

Brukerundersøkelse på fysioterapitjenesten ble ikke gjennomført i 2014, den blir gjennomført i 2015, sammen med helsestasjonstjenesten. Under viser tabell fra forrige undersøkelse.

Brukerperspektivet	Data-kilde	Status 2012	Mål 2013	Mål 2015
Fysioterapitjenesten:				
Andel pasienter som får tilbud om vurderingstime og behandlingsplan innen 1 uke	Telling	70%	80%	80 %
I hvilken grad synes du at de ansatte på fysioterapitjenesten møter deg med vennlighet og respekt?	Brukerundersøkelse (1-6)	5,8	5,8	5,8
Alt i alt hvor fornøyd er du med tjenestene du mottar fra fysioterapitjenesten?	Brukerundersøkelse (1-6)	5,4	5,5	5,5
Helsesøstertjenesten:				
I hvilken grad opplever du at du kan ta opp vanskelige tema med de ansatte på helsestasjonen?	Brukerundersøkelse (1-6)	ny	Status:4,6	4,8
I hvilken grad synes du at de ansatte på helsestasjonen møter deg og barnet ditt med vennlighet og respekt?	Brukerundersøkelse (1-6)	ny	Status: 5,7	5,8
I hvilken grad har du tillit til de råd og den veiledning de ansatte gir når du er usikker i forhold til barnets helse og utvikling?	Brukerundersøkelse (1-6)	ny	Status: 5,0	5,1
I hvilken grad stoler du på at de ansatte vil oppdage det hvis barnet ditt ikke utvikler seg normalt?	Brukerundersøkelse (1-6)	ny	Status: 4,8	5,0
Innvandrertjenesten:				
Andel bosatte deltakere i introduksjonsprogrammet som etter 2-3 år tar norskprøve 2 eller 3	Telling	100 %	100 %	100 %
Andel deltakere som består muntlig prøve i norsk 2 eller 3 i løpet av året	Egne data. Nasjonalt introduksjonsregister	100 %	100 %	100 %
Andel av bosatte flyktninger som ved fullført introduksjonsprogram går over i jobb/skole	Telling	40 %	50 %	70 %
Andel av bosatte flyktninger som ved fullført introduksjonsprogram går over i tiltak i NAV	Telling	60 %	50 %	30 %

Medarbeiderperspektivet – helse og familie	Data-kilde	Status 2011	Status 2013	Mål 2015
I hvilken grad tror du din arbeidsplass har et godt omdømme blant innbyggerne i kommunen?	Medarbeider-Undersøkelsen (1-6)	4,9	5,0	5,1
I hvilken grad får du tilstrekkelig informasjon til å kunne gjøre en god jobb?	Medarbeider-Undersøkelsen (1-6)	5,1	5,3	5,4
Mener du at du har tilstrekkelig kompetanse til å utføre dine arbeidsoppgaver?	Medarbeider-Undersøkelsen (1-6)	4,9	5,0	5,1

Utfordringer i planperioden

- **Barnehage:** Vi har **reduisert bemanning** ved alle barnehagene fra 2014 til 2015. Dette pga færre barn i barnehagen, men også ved å arbeide mer på tvers av avdelinger. Vi har omfordelt ressurser, da vi har flere barn med vedtak som krever oppfølging. Vi har økt oppholdsbetaling til **maxpris**, og sum pr heltidsplass er på 2580,- som er føring fra sentralt hold.
Ramma for barnehagene i 2015 tilsier at vi i hovedsak må forholde oss til **ett opptak** i året. Om det blir ledig kapasitet gjennom året pga at barn fyller 3 år eller noen flytter, så vil vi fortløpende ta inn barn. Men rammen på andel årsverk i den enkelte barnehage vil styre dette. Slik det ser ut nå, så vil vi ha én avdeling i Begnadalen, to i Hedalen og fire i Reinli. For våre søkere vil det bety at de vil kunne måtte vente i måneder før vi kan tildele en barnehageplass, så konsekvensene blir et mye dårligere tilbud, med mindre rom for fleksibilitet. Det kan komme endringer vedrørende behov for plasser, men det vet vi først etter opptaket 1 mars.
- Tilskudd til **privat barnehage** vil variere utfra hvor mye penger vi bruker i kommunal sektor på barnehage, samt hvor mange barn det er under og over 3 år i de ulike barnehagene. Det er nå nye føringer for hvordan beregne dette, og vi skal nå ha regnskap for to år tilbake som utgp for tildeling av midler, i motsetning til før da vi beregnet utfra budsjett året i forkant.
- Øke kompetansen til ufaglærte assistenter for å bedre kvaliteten i barnehagene. Legge til rette for muligheten for å kunne ta fagprøve, evt ved å gi fri med/uten lønn eller være fleksibel på andre måter.
- Fortsatt fokus på **trivsel og ivaretagelse, få ned sykefraværet**. Fortsette å ha fokus på dette på personalmøter gjennom året. Gjennom å avsette tid til bevisstgjøring, veiledning og samtaler med personalet mener vi at vi på sikt kan få til mer trivsel, at alle føler seg ivaretatt og inkludert.
- Vi ser viktigheten av å kurse personalet, dette for å øke kvaliteten i barnehagene. Men for 2015 så er kurspotten redusert og det vil bli mindre mulighet til å sende på kurs. Vi må da tenke at vi må ha felles planleggingsdager i kommunen, slik vi har også pr i dag, der alle får deltatt og hørt det samme, i stedet for enkle dagskurs.
- Vi har for 2015 4 barn med vedtak som har krav på ekstra ressurser, i form av spesialpedagog og assistent. Utfordringer er økonomien i dette.
- I barnehagene i Sør-Aurdal har vi fornøyde brukere og medarbeidere, (se tabell over), men vi har en liten nedgang i **brukerundersøkelsen** fra 2012 til 2014. Det er vanskelig å spekulere i dette, men det kan blant annet skyldes mye vikarbruk pga sykdom. Ved mye vikarbruk mister man stabiliteten og kontinuiteten både i det daglige og ut mot brukerne, noe som gjør at brukerne kan oppleve et dårligere tilbud generelt.
Utfordringen er å videreføre og ivareta det gode arbeid, både i personalet og ute til brukerne hvis økonomien blir for stram. Det er sammenheng mellom hvor mye ressurser man investerer i tjenesten og kvaliteten på den. Man er helt avhengig av å ha nok personell ute i barnehagene for å ivareta det enkelte barn og dens behov. I tillegg må vi ha mulighet for å sette på ekstra voksne ved sykdom o.l., slik at vi ivaretar personalet, så det ikke ender med sykmeldinger.
- Vi har **utfordringer vedrørende utgifter til interkommunale tjenester**, som nav, ppt og barnevern. Vedrørende **Nav** er det vanskelig å forutsi utbetalinger fram i tid både for økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsprogrammet. Det er hensiktsmessig å se disse to postene samlet i budsjettsammenheng, da det i stor grad er den samme brukergruppen det gjelder.

Nav jobber stadig med kandidater i forhold til kvalifiseringsprogrammet, og trolig vil

flere komme til utover høsten. Større forbruk på KVP vil forhåpentligvis redusere utgiftene til økonomisk sosialhjelp.

I **barnevernet** er det flere barn med tiltak både i og utenfor hjemmet, dette er kostnadskreven, men i tillegg er det positivt og viktig at barn får best mulig hjelp og støtte i starten av livet. Dette er utgifter det er vanskelig å kontrollere, da overtakelse av eks ett barn vil kunne gi en økt utgift på noen hundre tusen.

Valdres lokalmedisinske senter vil gi oss store økonomiske utfordringer. Føringene fra forrige regjering har endret seg til dagens regjering. Derfor er føringene nå, at det lokalmedisinskesenteret skal betjene pasienter før og etter sykehusopphold, ikke brukes som et alternativ til sykehusopphold. Det er pr nå lagt opp til en bemanningsnorm på 0,9 årsverk, der alle sengene da er betjent, med en foreløpig tenkt oppstart fra 1 sept 2015. Det jobbes kontinuerlig med å begrense utgiftene vedr Vlms og driften av dette. Saken står fortsatt uavklart.

- For **innvandrertjenesten** er det en stor utfordring å skaffe språk- og arbeidspraksis til innvandrere som deltar i introduksjonsordningen. Etter at innvandrere er ferdig med introduksjonsordningen, så er det en utfordring å få alle over i inntektsgivende arbeide eller utdanning.
- **Ved helsestasjonen og skolehelsetjenesten** har vi på plass helsesøstre i alle stillingshemler, med unntak av en sykepleier i 30%. I tillegg har vi ansatt en barne-og familieveileder som skal arbeide mot/med barn og familier som trenger litt ekstra bistand og støtte i hverdagen. Pga 30% redusert stilling i tjenesten, har vi måtte omprioritere bruken av disse. Dette vil fortsette fram til sommeren, og vi har valgt å la Begnadalen helsestasjon stå ubemannet inntil august 2015, da vi kan tilby brukerne konsultasjon ved Bagn helsestasjon. Da får vi frigjort ressurs til bruk ved Hedalen barne-og ungdomsskole. Tjenesten har en sentral rolle i det forebyggende arbeidet med barn og unge. Det er etablert ressursteam i alle skoler og barnehager, noe som krever god kompetanse og stort fokus på tverrfaglig samarbeid. Man har også starta med 4- årskontroll ute i barnehagene, samt opplæring i foreldreveiledningsverktøyet for både foreldre og ansatte i barnehagene.
- **Helsestasjon, barnehage, psykisk helse og fysioterapitjenesten** har videreutviklet skolestartundersøkelse som også gjennomføres ute i barnehagene. Videreutvikling av skolestartundersøkelse for å sikre bedre forebyggende tilnærming ved bruk av Gausdalmodellen er under planlegging. Implementering av modellen vil kreve økede fysioterapiressurser inn i barnehagene, da det dreier seg i neste fase av implementering dreier seg om tilnærming av motorisk utvikling, noe som vanskelig lar seg gjøre med reduserte ressurser i fysioterapitjenesten.
- Skolehelsetjenesten på Bagn, SAUS og Hedalen har behov for bedre romforhold for å utføre sine tjenester på en tilfredsstillende måte.
- Vi har interkommunal jordmortjeneste i Valdres og det er svært viktig å få på plass gode rutiner for samarbeid, slik at man sikrer gode tjeneste for lokalbefolkningen. Flere mødre reiser tidligere hjem enn før, dermed er det behov for tettere oppfølging fra helsestasjonen den første tiden.
- **Samhandlingsreformen** fører til at kommunen får mer ansvar. Pasienter blir skrevet ut fra sykehusene tidligere enn før og kommunen må sørge for å gi gode tjenester. Dette medfører bl.a. **økt behov for fysioterapifaglig kompetanse** inn i rehabiliteringsavdeling på Sør-Aurdalshelmen, rehabilitering i hjemmet og tetter oppfølging av pasienter i tidligere faser etter sykehusinnleggelse sammenlignet med tidligere. I tillegg krever det bedre kommunikasjon og samhandling ved bruk av nye teknologi og IKT løsninger.
- Et satsningsområde for kommunen er å implementere **hverdagsrehabilitering** som følge av samhandlingsreformen. Fysioterapitjenesten har en nøkkelrolle her, og det kan gi utfordringer å få dette implementert på en god måte med reduserte ressurser i tjenesten.

- Samhandlingsreformen fører til at kommunen må utvide sitt behandlingstilbud. For å møte noen av utfordringene, så regionaliseres legevakt fra 2013 og Intermediæravdeling i nytt VLMS er planlagt oppstart i fra 2015, denne er noe forsinket, og oppstartsdato er ikke helt avklart..
- Det vil bli en stor utfordring å etablere god samhandling mellom sykehusene, intermediæravdeling og kommunene for å ivareta befolkningen i Sør-Aurdal på en tilfredsstillende måte framover.
- Ved legekantoret så vil vi redusere og spare noe utgifter ved mindre bruk av vikar ved sykdom og ferieavvikling. Dette kan bety at det vil bli noe mer ventetid for pasientene, både på telefon og i mottak.

Økonomiperspektivet (Tall i 1000 kr.) Helse, familie og barnehage	Datakilde	Status 2012	Status 2013
Avvik mellom budsjett og regnskap utgifter (positive tall = mindre forbruk)	Regnskap	-1 987	-850
Avvik mellom budsjett og regnskap inntekter (positive tall = mer inntekter)	Regnskap	3 085	1 290

Mindreforbruk på 440`

Merk: I budsjettet for 2012 så var tjenesten delt opp i barnehage og helse og familie. Fra 2013 ble dette samlet til en tjeneste, derfor vil ikke tallene for 2012 og 2013 var sammenlignbare.

Hjemmetjenesten

Hovedmål

Kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2008-2018 har overordnede mål på område :

- Skal gi rett hjelp til rett person, til rett tid.
- Skal være en trygg og forutsigbar tjeneste som gir et kvantitativt og kvalitativt likeverdig tilbud til alle innbyggere i kommunen.
- Være et helhetlig lokalt tjenestetilbud som skal gi brukeren økt livskvalitet og mestring av egen livssituasjon, ved økt tilgjengelighet og økt kvalitet på tjenestene.

Nøkkeltall – faktatall og målekart for planperioden

Faktatabell (KOSTRA)	Sør-Aurdal			Kommune- gruppe	Oppland	Landet u/Oslo
	2011	2012	2013			
Korrigert brutto driftsutgifter pr. mottaker av hjemmetjenester Kr. 1)	172 882	167 623	173 224	228 661	205 260	222 601
Mottakere av hjemmetjenester, pr 1000 innb. 0-66 år Kr. 1)	40	49	49	26	25	20
Mottakere av hjemmetjenester, pr 1000 innb. 67-79 år Kr. 1)	99	94	85	85	82	72
Mottakere av hjemmetjenester, pr 1000 innb. 80+ år Kr. 1)	401	424	421	391	347	339
Totalt tjenestemottakere/ -søkere hjemmetjenesten	301	310	299			
Årsverk i hjemmetjenesten	36,42	37,17	38,08			

1) Mottakere av hjemmetjenester, innbefatter tjenestemottakere både i miljøarbeidertjenesten og hjemmetjenesten.

Utfordringer i planperioden

På grunn av stramme rammer for 2015, er nivået på flere tjenester innen ansvarsområdet foreslått redusert. Alle poster er «skrapa til beinet», og tjenesteleder er bekymret for uforutsette hendelser som tjenesten ofte står overfor. Slik det ligger i budsjettforslaget nå er følgende «større» reduksjoner foreslått:

- Holde 0,8 årsverk ledig innen **administrasjon** (merkantil stilling). Dette vil gi mindre tid til ledelse/ oppfølging, lengere saksbehandlingstid og dårligere service.
- Midler til **kompetansehevende tiltak** holdes på et minimum. Dette kan gå ut over faglig forsvarlighet. Personale uten den kompetanse som trengs, vil kunne velge dårlige løsninger som kan gi merutgifter/ i verste fall gi tjenestemottakerne merbelastning.
- Holde 0,35 årsverk ledig innen **hjemmesykepleie**. Dette reduserer muligheten for effektiv innføring av hverdagsrehabilitering, noe vi har tro på vil kunne redusere behovet for tjenester hos den enkelte på sikt. Vi er også nødt til å redusere nivået på tjenesten, f.eks vurdere hvor ofte skal det gies hjelp til dusj, hvor ofte tilsyn til de som er utrygge/ demente/ deprimerte osv .

For å kunne redusere på tjenestenivået, er vi avhengige av mer detaljerte vedtak å jobbe etter. Vi ser et stort behov for at tildelingskontoret styrkes, og at vi på sikt kan få mer

fokus på tjenestemottakerens ressurser og opprettholdelse av egenomsorg, ved mer detaljerte vedtak.

Siden mars 2012 har vi hatt aktiv nattevakt i øvre del av kommunen. Det har ikke vært mulighet for å opprette tilsvarende i ytre del av kommunen enda, pga økonomi. Dette medfører i blant at pasienter fra ytre del må ha institusjonsplass, når de trenger tilsyn på natt. Med aktiv nattevakt kunne noen av disse vært hjemme (som oftest er en rimeligere løsning, totalt sett).

- Holde 0,6 årsverk ledig innen **hjemmehjelp**. De fleste som nå får tildelt hjemmehjelp, får det hver 3.uke. Med reduksjon må en vurdere at dette blir hver 4.uke i stedet for. Dette kan bli en utfordring for hjemmesykepleien, med merarbeid der det f.eks er behov for hjelp til vask av tøy (kan bli sjeldent med hver 4.uke). Det er heller ikke rom for midler til ferievikarer, noe som også kan påvirke arbeidsmengden til hjemmesykepleien.
- Holde 0,4 årsverk ledig innen **psykisk helsearbeid**. Dette vil gi dårligere/ reduserte tjenester, og kan være en stor utfordring i fht dårlige/ ustabile tjenestemottakere. Det strider også mot regjeringens signaler om satsningsområde rus/ psykisk helse. Dette området har også en svært viktig forebyggende funksjon – spesielt i samarbeid med helsestasjon. Vi ser at vi helst skulle brukt mer ressurser slik det er i dag, både i fht forebyggende tiltak samt veiledning til andre tjenester, pårørende osv.
- Redusere støttekontaktbudsjettet. Sjeldnere **støttekontakt**, kan gi dyrere tjenester. For noen tjenestemottakere kan en støttekontakt gjøre behovet for oppfølging av, f.eks psykiatrisk sykepleier mindre.
- Budsjett for **omsorgslønn** holdes på et minimum – ikke rom for nye vedtak.

Ut over de stramme rammene som ligger til grunn for 2015, er utfordringene mye av de samme som for 2014;

- Nok kompetanse/ ressurser til å vedlikeholde og heve kompetansen hos de ansatte, for å møte de krav som settes til tjenesten.
- Dokumentasjon. Innarbeide enda bedre rutiner for dokumentasjon og Iplos-registrering, som vi er lovpålagt å gjøre.
- Samhandlingsreformen, med mer ansvar til kommunene - samt de endringer ny regjering har signalisert.
- Være med å bidra i utforming av gode samhandlingsrutiner rundt nytt VLMS, og andre interkommunale samarbeidsarenaer. Uten at dette går på bekostning av tilbud i egen kommune.
- Jobbe kontinuerlig for å forebygge sykefravær, når arbeidspresset antagelig blir så stort som det ser ut til å bli, pga mindre ressurser. Tenke alternative måter å løse oppgavene på.

Brukerperspektivet	Datakilde	Status 2012	Mål 2015	Mål 2018
I hvor stor grad opplever du at tjenesten gir deg en bedre hverdag, slik at du kan bo hjemme?	Brukerundersøkelse (1-6)	5,2	5,3	5,4
I hvor stor grad opplever du at de ansatte har omsorg for deg?	Brukerundersøkelse (1-6)	5,6	5,7	5,8
I hvor stor grad opplever du at personalet behandler deg med høflighet og respekt?	Brukerundersøkelse (1-6)	5,6	5,7	5,8
Andel pasienter med pleieplan/ tiltaksplan.	Profil	**)	85%	95%
Avvik på medisinerings	Telling	**)	40	30
Andel formelle, skriftlige vedtak før tjenesten iverksettes.	Profil	**)	75%	90%

**) 2012-tall ikke tilgjengelig

Medarbeiderperspektivet	Data-kilde	Status 2013	Mål 2015	Mål 2017
I hvilken grad tror du din arbeidsplass har et godt omdømme blant innbyggerne i kommunen?	Medarbeider-Undersøkelsen (1-6)	5,0	5,2	5,3
I hvilken grad får du tilstrekkelig informasjon til å kunne gjøre en god jobb?	Medarbeider-Undersøkelsen (1-6)	4,6	4,8	5,0
Mener du at du har tilstrekkelig kompetanse til å utføre dine arbeidsoppgaver?	Medarbeider-Undersøkelsen (1-6)	5,1	5,2	5,3

Økonomiperspektivet (Tall i 1000 kr.)	Datakilde	Status 2012	Status 2013
Avvik mellom budsjett og regnskap utgifter (positive tall = mindre forbruk)	Regnskap	-1.043	-264
Avvik mellom budsjett og regnskap inntekter (positive tall = mer inntekter)	Regnskap	798	790

Sør-Aurdalsheimen 2015

Hovedmål

Kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2008-2018 har overordnede mål på området :

- Sør – Aurdalsheimen skal gi langtids botilbud til syke og pleietrengende med stort behov for medisinsk tilsyn og sykepleie.
- Sør – Aurdalsheimen skal gi korttidsopphold for medisinsk behandling, rehabilitering og sykepleie, samt gi avlastning for personer med store omsorgsoppgaver.
- Sør – Aurdalsheimen har egne avdelinger for de uroligste pasientene med demens.

Nøkkeltall – faktatall og målekart for planperioden

Faktatabell (KOSTRA)	Sør-Aurdal			Kommune- gruppe	Oppland	Landet u/Oslo
	2011	2012	2013			
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon (prosent)	15,7	13,8	15,7	13,9	13,0	13,5
Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år over	20,3	23,5	23,6	20,1	17,9	18,5
Andel beboere 80 år og over i institusjon. Prosent	81	76,9	82,9	75,3	72,8	71,2
Korr. Brutto driftsutgifter, institusjon pr. plass,	776 364	739 412	747 824	«	965 276	977 884
Antall plasser avsatt til rehabilitering/habilitering. Prosent	9,1	11,8	11,8	9,9	9,7	7,9
Legetime pr uke pr beboer i sykehjem	0,19	0,21	0,20	0,34	0,55	0,47

Utfordringer i planperioden

- Tabellen over viser at sykehjemmets plasser brukes til de eldste eldre i kommunen. Dette er i tråd med intensjonene og sentrale føringer. Den viser også at vi ligger godt an når det gjelder plasser avsatt til rehabilitering. Dette er spesielt viktig i forbindelse med samhandlingsreformen, og tidlig utskrivning fra sykehus.
- Langtidsopphold på sykehjemmet er øverste trinn i omsorgstrappa frem til oppstart av VLMS, da det vil bli det høyeste kommunale tjenestetilbudet. Langtidsplassene er forbeholdt personer med behov for heldøgns tilsyn og pleie.
- Korttids-/ avlastningsopphold er et viktig forebyggende tilbud. Ved å gi regelmessige korttidsopphold og avlastning for personer med store omsorgsoppgaver, kan flere bo hjemme lenger.
- Økende antall personer med demens er en utfordring. Fordi de ikke kan ivareta seg selv, krever de mer tilsyn og oppfølging enn andre. Gode tilrettelagte tilbud til denne gruppen krever god bemanning i små og oversiktlige enheter. De fleste som får innvilget langtidsopphold har en demensdiagnose.
- Oppstart av dagtilbud for hjemmeboende demente med 6 plasser 1 dag pr. uke. Finansieres med midler fra helsedirektoratet og driftes i samarbeid med frivillige. Kommunen må etter hvert legge inn driften i egen budsjett.

- 44 plasser på sykehjemmet har pr. i dag dekket dagens behov for korttids- /langtids- og avlastningsopphold.
- Reduksjon av 2 langtidsplasser og 2,76 årsverk i pleie kan gi økt press i hjemmesykepleien. Plassene kan benyttes til korttidsopphold ved behov, til mennesker som ikke har behov for så tett oppfølging.
- Reduksjon av bemanning på natt med 1.18 årsverk kan få konsekvenser med et mindre fleksibelt tilbud på natt. Hjemmeboende og pasienter på SAH kan måtte vente lengre på hjelp enn hva de gjør i dag. Det må legges opp til ekstra innleie ved behov.
- Vikarbudsjettene er betydelig redusert. Vikarpoolen på 1 årsverk vil dekke noe av vikarbehovet men ikke alt. Dette kan få innvirkning på sykefraværet.
- Tildelingskontor er opprettet og av ulike årsaker vært i halv drift hele året. Det forventes å gi tjenester på et riktig tjenestenivå etter lovverk og kommunens vedtatte serviceerklæringer. Erfaringer fra andre kommuner som oppretter tildelingskontor er at tjenestene går ned i omfang.
- Reduksjon av kjøkkenet med 26 % kan bety reduksjon i hjemmebakst, påsmurte skiver for beboere på sykehjemmet, der pleiepersonalet må ta noe av disse oppgavene.
- Reduksjon av renhold med 40 % kan få konsekvenser for smittevern- og hygieneforhold.
- Reduksjon av vaskeri med 30 % kan få innvirkninger på at det tar lengre tid for beboere og ansatte for å få vasket tøy. Det kan bety økt innkjøp av uniformer, sengetøy, håndklær osv.
- Kompetanse er viktig – særlig ved reduksjoner. Det kreves tid til å sette kunnskap ut i praksis noe som kan være en utfordring når bemanningen reduseres.
- Fokus på hverdagsrehabilitering for å forebygge innleggelse på SAH og tjenestebehov for øvrig. Det er igangsatt et tettere samarbeid mellom fysioterapitjenesten, hjemmesykepleien og sykehjemmet.
- Samlokalisering av alle tjenesteledere i omsorg kan gi bedre utnyttelse av ressurser blant annet merkantil ressurs.

Medarbeiderundersøkelse og brukerundersøkelse er planlagt gjennomført i 2015. Siste undersøkelser ble gjort i 2013 med målsetninger for 2015 og 2017.

Brukerperspektivet	Datakilde	Status 2013	Mål 2015	Mål 2017
I hvor stor grad opplever du at beboeren er fornøyd med aktivitetstilbudet på sykehjemmet?	BU Pårørende	4,6	5,0	5,5
I hvor stor grad opplever du at beboeren får bestemme når han/ hun skal legge seg og stå opp?	BU Pårørende	5,6	5,7	5,8
I hvor stor grad opplever du at personalet behandler beboeren med høflighet og respekt?	BU Pårørende	5,3	5,7	6
Har du det siste året hatt en planlagt samtale med pleiepersonale om tjenestetilbudet til beboeren?	BU Ja/Nei Pårørende	3,9	5	6
I hvor stor grad opplever du at samtalen var nyttig for deg som pårørende?	BU Pårørende	5,3	5,4	5,5

Medarbeiderperspektivet	Data-kilde	Status 2013	Mål 2015	Mål 2017
I hvilken grad tror du din arbeidsplass har et godt omdømme blant innbyggerne i kommunen?	Medarbeiderundersøkelsen	4,1	4,5	4,8
I hvilken grad får du tilstrekkelig informasjon til å kunne gjøre en god jobb?	Medarbeiderundersøkelsen	4,2	4,6	4,9

Medarbeiderperspektivet	Data-kilde	Status 2013	Mål 2015	Mål 2017
Mener du at du har tilstrekkelig kompetanse til å utføre dine arbeidsoppgaver?	Medarbeiderundersøkelsen	5,0	5,0	5,0

Økonomiperspektivet (Tall i 1000 kr.)	Datakilde	Status 2012	Status 2013
Avvik mellom budsjett og regnskap utgifter (positive tall = mindre forbruk)	Regnskap	-1.354	-1.288
Avvik mellom budsjett og regnskap inntekter (positive tall = mer inntekter)	Regnskap	2.123	1.194

Miljøarbeidertjenesten

Hovedmål

Kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2008-2018 har overordnede mål på område:

Miljøarbeidertjenesten

- Bedre funksjonsevnen, og tilrettelegge for at den enkelte funksjonshemmede får mulighet til å leve et mest mulig selvstendig sosialt og meningsfylt liv.

Nøkkeltall – faktatall og målekart for planperioden

Faktatabell	Sør-Aurdal		
	2012	2013	2014
Antall tjenestemottakere	42*1	45	45 (6 på FTO)
Antall årsverk i miljøarbeidertjenesten. *2	48 våren 2012 og 40,9 fra 03.09.12	46,2	44,2
Andel årsverk med fagutdanning (prosent)	59,25	73	71,2
Antall tjenestemottakere med tvangstiltak Kap 9	5	4	4 (5 vedtak)
Sykefravær	11,6 (på 3 kvartal)	11,5 (på 3 kvartal)	12,9 (på tredje kvartal)
Antall psykisk utviklingshemmede over 16 år	29	27	26
Antall psykisk utviklingshemmede under 16 år	4	3	7
Antall arbeidstakere på Tingvolltoppen	27 (hvorav 5 VTA deltakere	27(hvorav 5 VTA deltakere	26 (hvorav 5 VTA deltakere

*1 inneholder ikke personer vi yter tjenester og refunderes fra andre kommuner.

Det er ikke benyttet Kostra tall, og tallene er derfor ikke sammenlignbare med andre kommuner / Oppland / landet. I Kostra er miljøarbeidertjenesten ikke skilt ut som egen tjeneste men lagt sammen med hjemmetjenesten.

Utfordringer i planperioden:

- Miljøarbeidertjenesten yter tjenester fra **0-100 år**, altså hele livet. Tjenesten er omfattende og kompleks og setter spesielle krav til kompetanse da den følger hele livsløpet til mennesker som hele tiden er i utvikling.
- Gi brukerne et **godt og individuelt tilbud** som er i samsvar med rettigheter nedfelt i lover og forskrifter
- **Samlokalisering** gir bedre ressursutnyttelse og heve kvaliteten på faget, samt fellesskap for brukerne.
- Pr i dag er det fem barn/ ungdommer som nytter avlastnings/treningsleiligheten på **Synneisbakkin**. De som får tilbud og deres pårørende ønsker mer tid i trenings/avlastningsleiligheten. Tilrettelegge for at **barn med funksjonshemming** kan bo heime så lenge som mulig, gi gode tilbud på lavest nivå og jobbe å bedre tjenestene

avlastningsleilighet for barn og unge. Det blir en stor utfordring å få nok inventar inne og utstyr ute (eks. huske)

- Planlagt ferdigstilling av 4- 5 private leiligheter på **Spangerud II er våren 2016**. Her vil de som skal kjøpe leilighetene starte ”borettslag” og kommunen vil ha tildelingsrett.
- **Tingvolltoppen**, inntektsbringende produksjon, samt en god arbeidsplass for arbeidstakerne. Utfordringen er nok arbeidsoppgaver og god tilrettelegging. Stor etterspørsel etter arbeidsplasser, ressurser i fht personale og lokaliteter gir ikke mulighet til arbeid for alle som ønsker det.
- **Merkantil** i 40% er for lite, blir etter med vedtak, arkivering, refusjon skriving, struktur osv. Det er startet opp tildelingskontor og målet er at det avhjelper i fht saksbehandling og vedtak.
- **Dokumentasjon** i forhold til fagsystemet Profil, samt saksbehandling. Har stort fokus på informasjonssikkerhet.
- **Brukermedvirkning**, ha klare og gode rutiner.
- Gjennomføre **etisk refleksjon** på personalmøter og andre møter.
- **Rettsikkerhet** i fht tjenestemottakere og tjenesteytere, viktig med trygge og opplærte personale. Jobbet med opplæringsperm, trygge rapporteringer og opplæring av ressurspersoner som kan gi videre opplæring.
- Vi har **alarm** ifht personalsikkerhet **på Synneisbakkin**, der har det vært 24 avvik fra oktober- 13 til april -14. Det jobbes med å få ett sikrere system
- **Alarm** ifht personalsikkerhet **på Hellerud**, gammelt system som må oppdateres
- Store utfordringer ifht Fekjærtunet i fht avtaler, gi brukerne ett godt tjenestetilbud og ta vare på personalet. Stor utfordring i å inngå avtaler med 6 kommuner, slik at vi kan nytte ansatt personale og ikke få utgifter. Leasingbilen ble sagt opp i november 2013, dette vil gi problemer ifht sosiale aktiviteter og hverdagslige gjøremål.
- Jobbe for at **tildelingskontor** innfrir behovene, evaluere serviceerklæringene for tjenester innen helse- og omsorg, jobbe for koordinerende enhet.
- **Problemer med at det ikke ansettes soneleder i Miljøarbeidertjenesten**, dette gir ulikheter innenfor de ulike tjenestene i kommunen, mindre bistand og støtte til personale, pårørende og ett for stort press på tjenesteleder og fagleder. Mindre oppfølging av personale, som kan gi sykmeldinger og uro i gruppa
- Sykefraværet har øket fra 11,5 3.kvartal 2013 til 12,9 i 3.kvartal 2014. Bakgrunn for dette kan være stort fysisk og psykisk arbeidspress, store psykiske belastninger med tanke på nedskjæringer og usikkerhet i fht brukere og sin egen arbeidssituasjon. Jobber mye med å få **sykefraværet** ned dvs at vi jobber for at personalet skal ha det bra og trives på jobb. Det er utført risikoanalyse på et enda bedre arbeidsfellesskap, ideteammøte (tillitsvalgte, verneombud og leder deltar) og fokus på trivsel. Vi setter fokus på tilstedeværelse på jobb. Sykmeldte blir fulgt opp med planer og samtaler. Vi har samarbeid med IA Arbeidslivssenteret.
- Store utfordringer i fht å **nedlegge ett bofellesskap**. Det er brukere som har bodd der i mange år, personalet jobbet der i mange år, pårørende som har hatt et trygt og stabilt tilbud for sine. Det er mange prosesser for at dette skal bli ett nytt trygt og stabilt tilbud.
- Jobber med å heve den **faglige kvaliteten, styrke personalet og jobbe med brukermedvirkning**. Prioriterer opplæring ifht opplæringspermen, videreføring av studiering innen Miljøbehandling, fokus på brannforebygging, vergeteknikker osv. Tjenesten er etterspurt som foreleser eks på Hafjellseminaret, IA og etikk-konferanser og gitt heimeveiledning og veiledning til ulike skoler. Holdt kurs i målrettet miljøarbeid for Valdres.

- **Individuell plan** – brukere med behov for langvarige og koordinerte tjenester har rett til individuell plan. Planen er elektronisk og deltakerne kan selv fylle inn.
- Får økonomisk støtte ifht **Ressurskrevende tjenester** til tre av vedtakene etter kap 9, den fjerde personen er over **67 år** og er derfor ikke mulig å søke støtte for. Det er under faglig vurdering sammen med SI Habiliteringstjenesten å fatte 3 nye i Miljøarbeidertjenesten. Disse vil ikke kreve nye ressurser.
- Starter **studiering** for høgskoleutdannede med fokus på tvang, de skal videreføre det i personalgruppene.
- Gjennomgå dataene i **FRYD kartlegging** og ha fokus på direkte brukertid.
- Jobber med å utvikle **hverdagsrehabilitering** i fellesskap med Hjemmetjenesten og Sørurdalsheimen.
- Ønsker å samarbeide med Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne når det gjelder planene om forsterka boliger og bofellesskap.
- Representanter fra Miljøarbeidertjenesten deltar i ulike **interkommunale** arbeidsgrupper og i flere kommunale arbeidsgrupper.
- Spennende utfordring ifht **Fekjærtunets** omsorgsboliger, det er personer i alle leilighetene, med ansatte fra Miljøarbeidertjenesten. Utgiftene til personalet blir refundert fra FPS. Det er et samarbeid med NAV, FPS og Miljøarbeidertjenesten. Det er søkt om prosjektmidler for å se på om det er mulig å få til ett varig tilbud om overgang.
- Spennende med fokus på hverdagsrehabilitering innen rus/psykiatri, dette kunne bli ett satsingsområde i Sør-Aurdal kommune for alle tjenestene.

Brukerperspektivet	Data-kilde	Fakta 2014	Mål 2015	Mål 2017
Liker du deg der du bor?	Brukerundersøkelse (1-4) ¹		3,7*4	3,9
Viser de ansatte deg respekt? (oppfører de ansatte seg på en måte du liker)	Brukerundersøkelse (1-4)		3,7*4	3,9
Avvik på medisiner	Egne data	27*3	25	20
Er du fornøyd med tjenesten du får?	Brukerundersøkelse (1-4)		3,7*4	3,9
Trives du på jobben?	Brukerundersøkelse (1-4)		3,7*4	3,9
Trives brukeren med dagaktivitetene sine?	Brukerundersøkelse (1-4)		3,5*4	3,7
Har du et aktivt liv?	Brukerundersøkelse (1-4)		3,3*4	3,6
Antall hendelser med trusler, nesten ulykker og yrkesskader.	Egne data	38*3	25	20
Samarbeider de ansatte med andre?	Brukerundersøkelse (1-4)		3,8*4	4

*3 registrering fra 01.01.14 – 12.11.14, det vil komme nytt tall for 2014

På antall hendelser med trusler, nesten ulykker og yrkesskader, er det registrert 5 avvik ifht informasjonssikkerhet, 3 avvik ifht skader på eiendeler 7 avvik ifht svikt innleie, ikke strødd.

Gjennomgå brukerundersøkelse i 2015

Medarbeiderperspektivet	Data-kilde	Status 2013	Mål 2015	Mål 2017
I hvilken grad tror du din arbeidsplass har et godt omdømme blant innbyggerne i kommunen?	Medarbeiderundersøkelsen	4,2	4,4	4,8
I hvilken grad får du tilstrekkelig informasjon til å kunne gjøre en god jobb?	Medarbeiderundersøkelsen	4,4	4,7	4,9
Mener du at du har tilstrekkelig kompetanse til å utføre dine arbeidsoppgaver?	Medarbeiderundersøkelsen	4,5	4,9	5,0

Økonomiperspektivet (Tall i 1000 kr.)	Datakilde	Status 2012	Status 2013
Avvik mellom budsjett og regnskap utgifter (positive tall = mindre forbruk)	Regnskap	822	473
Avvik mellom budsjett og regnskap inntekter (positive tall = mer inntekter)	Regnskap	-687	-473

Teknisk drift

Hovedmål

Kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2008-2018 har overordnede mål på område:

- Kommunen skal være en foregangskommune med hensyn til i størst mulig grad å benytte klimanøytral energi og være en pådriver for at ENØK-tiltak hensyntas i alle bygg.
- Kommunen skal sikre etterspørselen etter drikkevann for innbyggere og tilreisende med vann av forskriftsmessig drikkevannskvalitet. Drikkevannskildene skal sikres slik at forsyningen blir sikker og økonomisk forsvarlig.
- Kommunen skal behandle avløpsvann på en slik måte at helse- og miljøskader eller sjenerende forhold ikke oppstår.
- Veiene er et av de viktigste virkemidlene i distriktspolitikken. Veinettet er av stor betydning for å opprettholde bosettingen og for å legge til rette for en utvikling i de enkelte bygdene.

Nøkkeltall – faktatall og målekart for planperioden

Faktatabell (KOSTRA)	Sør-Aurdal			Kommune -gruppe	Oppland	Landet u/Oslo
	2011	2012	2013			
Netto driftsutgifter i kr pr. km kommunal vei og gate.	54 638	66 936	63 667	49 416	94 283	98 037
Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal avløpstjeneste	26,4	32,3	32,4	-	67,7	82,0
Andel av befolkningen som er tilknyttet kommunal vannforsyning Enhet : Prosent	24,7	26,3	26,4	-	67,2	82,6
Andel av de kommunale vannverkene som har sikkerhets- og beredskapsplan Enhet : Prosent	75	75	75		88,5	81,8
Energikostnader for kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter, konsern	144	127	145**	115	130	115
Utgifter til vedlikeholdsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvadratmeter, konsern	30	46	108*	91	50	79
Samlet areal på formålsbyggene kommunen eier i kvadratmeter per innbygger, konsern	8	8	5,5	7,8	5,3	4,5

Tabell 1: * Tabellen indikerer at Sør-Aurdal kommune ligger høyt på vedlikehold pr m² areal i 2013, dette er ikke riktig bilde. I 2013 var tallet for vedlikehold unaturlig høyt, fordi vi da brukte ca. 700 000 på utbedring av flomskader, samt at det måtte legges nytt tak på rekkehuset pga lekkasje, til ca 300 000 og i tillegg måtte ett bad på Lund renoveres, til ca. 200 000. Derfor ligger kostnadene til vedlikehold for 2013 vel 1 mill høyere enn tidligere år, dobbelt så høyt som i 2010 og 2011 og 1,5 så høyt som i 2012.

**I KOSTRA rapporteringen for 2013 er arealet redusert. Derfor blir energiforbruk pr m² høyere. Dette er egentlig ikke riktig, fordi energikostnadene (som tas fra regnskapet) er for hele arealet, som ble rapportert i 2011

og 2012. Egentlig har energikostnadene gått betydelig ned de siste 3 årene.

Utfordringer i planperioden

- Kommunen har over flere år hatt en stram økonomi og dette har gitt kommunens bygg et betydelig etterslep på vedlikeholdet. Dette gjelder i særlig grad utleieboligene våre, og de vil sannsynligvis trenge mer enn normalt vedlikehold de kommende årene.
- I 2013 ble det gjennomført ca. 80 ENØK tiltak gjennom den såkalte EPC (energisparkontrakten) på 12 kommunale bygg. Hovedhensikten er å spare energi og strømutfgifter. Men dette er også viktige tiltak mht vedlikehold og byggets tilstand. Det er bl.a. skiftet ca. 360 vinduer på 4 kommunale bygg. Ellers er de viktigste tiltakene isolering av tak og fyrrom, forbedring og skifte av ventilasjonsanlegg, SD anlegg (sentral styring), nattsinking og effektstyring, varmepumper, samt energioppfølgingsystem i alle disse byggene. I 2012-13 ble strømbudsjettet redusert med ca. 900 000, tilsvarende har vi redusert budsjettet fra 2014-15 med 300 000. Det er både fordi energiforbruket er betydelig redusert, samtidig som energiprisen er lav.
- Våren 2014 ble vedlikeholdsplan for Teknisk drift ferdig. Dette er ett svært viktig løft for kommunen og har stor betydning både mht oversikt og kvaliteten over vedlikeholdstiltakene som nå utføres. I budsjett 2015 ligger det meste fra planen inne, de større tiltakene er tatt ut og lagt i økonomiplanen for 2015-18, som investeringstiltak.
- I budsjettet for 2014 var det avsatt i snitt ca 57 kr/m² til vedlikehold, og tilsvarende sum i budsjett 2015 er 52 kr/m². Kommunestyret vedtok i 2009, sak 005/09, Driftstilpasningsprosjekt, at «I forhold til kriteriene for sunn kommuneøkonomi skal midler avsatt til bygningsmessig vedlikehold utgjøre 80 – 100 kr. pr. kvm. bygningsmasse som skal vedlikeholdes.» Korrigerer vi disse tallene med konsumprisindeksen kommer vi til ca. 90 – 110 kr pr m². Samtidig er dette tallet forutsatt at bygget ikke har et vedlikeholdsetterslep, noe vi dessverre har på flere av våre kommunale bygg. For at ikke verdien på byggene skal reduseres betydelig bør ressursene til vedlikehold prioriteres. Vi ligger langt under summen for verdibevarende vedlikehold i årets budsjett. Tilsvarende normtall presentert på eiendomsnettverk som Sør-Aurdal har deltatt på i år, er budsjettbehovet til planlagt vedlikehold 125 kr pr m².
- Likevel er det i investeringsbudsjettet for 2015 avsatt ca. 1,9 mill til tiltak som kan sees på som reduksjon i vedlikeholdsetterslepet i kommunen. Noe av dette vil også være knyttet til vedlikehold og kan derfor gjøre at summen på 52 kr pr m² blir noe høyere.
- I påvente av ny skolestruktur er vedlikehold på skoler prioritert ned. Avsatt sum til vedlikehold pr kvm er 27 kr.
- Etter litt forsinket oppstart begynte prosessen med nytt avløpsrenseanlegg i Bagn våren 2014. Pr i dag er ferdigstillelse satt til februar 2015. Dette er et viktig løft for det ytre miljøet i kommunen, samt arbeidsmiljøet for de ansatte. Det er tidligere bevilget 500 000 i skjønnsmidler både til fornying av renseanlegget og rehabilitering av ledningsnett.
- I 2014 har vi fått asfaltert skolevegen i Hedalen og Søre Voll i Bagn. Samtidig har vi hatt mer ressurser på personalsiden, som har ført til at vi har fått utført mer i egen regi. Budsjettet for 2015 er like stramt som i 2014, men vi håper å utføre mer arbeid i egen regi, og dermed få utført mer til lavere kostnad.
- På vann og avløpsiden jobber vi med å få en mer effektiv og rimelig drift, samtidig som kvaliteten ønskes å beholde. Ett av tiltakene er å fjerne en pumpestasjon på Søre Voll. Dette er det avsatt 220 000 til på investeringsbudsjettet. På vannsiden jobber vi med å redusere lekkasjer og få bedre oversikt over ledningsnett og kummer. Vi har kommet ganske langt i dette arbeidet, men det gjenstår en del. Det er avsatt midler på investeringsbudsjettet på både Tollefsrud og Reinli, begge i forhold til å forbedre sikkerhet og kvalitet. Resten av tiltakene håper vi å få utført innenfor driftsbudsjettet.

- Teknisk drift holder på å innføre et internkontrollsystem som kalles **IK bygg**. Dette er ett hjelpemiddel til å synliggjøre byggets tilstand og skaderisiko og samtidig følge opp at lover og regler følges. Dette vil også være ett godt hjelpemiddel i forhold til budsjett og kommunikasjon med ledelse og politikere. Det er en utfordring å få implementert dette på en god nok måte.

Brukerperspektivet	Datakilde	Status 2014	Mål 2015	Mål 2017
Kommunale bygg - Energibruk (elektrisitet og fossil olje) pr m ² i kommunal bygningsmasse skal reduseres med 15 % i forhold til 2006	Klima og energiplan	24 %	25 %	22 %
Vann: vannprøvene skal vise tilfredsstillende resultater for alle vannverkene når det gjelder e.coli bakterier, fargetall og PH.	Vannverksregister	100 %	100 %	100 %
Avløp: bedring i overholdelse av renskrav for største avløpsanlegg i kommunen.	Årsrapport for rensanlegget utarbeidet av DiO *	5 prøver som ikke overholder renskrav for tot.P	3 prøver som ikke overholder renskrav for tot.P	1 prøver som ikke overholder renskrav for tot.P
Informasjon: Er du fornøyd med informasjonen du får fra vann og avløpsetaten i kommunen?	Brukerundersøkelsen	4,3	4,5	4,8
Veier: Andel kommunale veier og gater med fast dekke.	Kostra	53,2	53,2	54

* - Våren 2014 ble arbeidet med nytt rensanlegg igangsatt. Prøveresultatene vil være dårligere og dårligere inntil vi har fornyet rensanlegg på plass. Derfor vil resultatene her bli bedret først i 2015.

Medarbeiderperspektivet	Data-kilde	Status 2013	Mål 2015	Mål 2017
I hvilken grad tror du din arbeidsplass har et godt omdømme blant innbyggerne i kommunen?	Medarbeiderundersøkelsen (1-6)	3,5	4,0	4,4
I hvilken grad får du tilstrekkelig informasjon til å kunne gjøre en god jobb?	Medarbeiderundersøkelsen (1-6)	3,5	3,7	4,0
Mener du at du har tilstrekkelig kompetanse til å utføre dine arbeidsoppgaver?	Medarbeiderundersøkelsen (1-6)	4,5	4,7	4,9

Økonomiperspektivet (Tall i 1000 kr.)	Datakilde	Status 2013	Status 2014
Avvik mellom budsjett og regnskap utgifter (positive tall = mindre forbruk)	Regnskap	-254	-2.631
Avvik mellom budsjett og regnskap inntekter (positive tall = mer inntekter)	Regnskap	1.138	1.947

Investeringsprogram

Samlet oversikt investeringsprosjekter

Tiltak (beløp i 1000 kr.)	2014 og overført fra tidligere	2015	2016	2017	2018
Bygg – rehabilitering og nybygg					
Brannstasjon i Bagn	100	3 900	4 000		
Sør-Aurdal kulturhus	29 727		15 000	30 273	
Sør-Aurdal idrettshall			15 000		
Bagn skule, rehabilitering	775	7 300			
SAUS – universell tilpasning	250				
Begnadalen skole – dusj			440		
Begnadalen skole – garderober			200		
Begnadalen skole – brannskille			300		
Hedalen skole – dusj			440		
Hedalen skole – tak			370		
Begnadalen skole – tak				435	
SAH, ombygging vaskeri	199				
Omsorgsboliger Hedalsheimen, gard.	200				
Dagsenter psykisk helsearbeid, utear.	150				
Synneisbakkin	925				
Spangrud bofellesskap	14 799				
Energiøkonomisering/EPC	544	650			
Carporter hjemmetjenesten	250				
Miljøarbeidertjenesten, Lund	690				
Sør-Aurdalsheimen – tak				600	
Tingvolltoppen – tak					400
Rekkehuset – vinduer/fasade			300		
Rekkehuset – bad				600	
Verksted SAUS/Teknisk drift					1 500
Utstyr					
Tankbil Bagn	400				
Brannvesenet, kompressor	150				
Brannvesenet, ATV				600	
Brannbil Bagn	2 800				
Brannvesenet, IR-kamera	100				
GPS-sporing brannbiler	205				
Brannvesenet, mobil røykvifte	525				
Redningsbil Bagn		600			
Eiendomsarkiv – digitalisering			1 665		
SAH, utstyr	100				
Sør-Aurdalsheimen – oppvaskmaskin		190			
Sør-Aurdalsheimen – senger		190			
Videokonferanseutstyr – TeleMed	78				

Tiltak (beløp i 1000 kr.)	2014 og overført fra tidligere				
		2015	2016	2017	2018
Bil – utestab	400				
Vann, avløp, samferdsel					
Avløp, hovedplan	250				
Bagn renseanlegg	14 413	200			
Leite bru	2 000				
Avløp Reinli	200				
Spangrud 2, grunnlagsinvesteringer	370				
Reinli vannverk	500	50			
Overvåking	300	400	300		
Tollefsrud vannverk	480	50			
Erstadvegen – asfaltering		500			
Omlegging ledningsnett Søre Voll		320			
Bagn vannverk	1 000	2 000			
Vann, hovedplan/internkontroll	488				
Trafikksikkerhetsplan	3 416				
Brannforebygging	1 200	1 500			
Sum tiltak	77 984	17 850	38 015	32 508	1 900

Kommentarer

Brannstasjon i Bagn

Kommunen leier nå brannstasjon i Bagn. Ved utskifting av biler og innkjøp av annet utstyr blant annet i forbindelse med tunnelberedskap, vil det bli plassmangel både i høyden og bredden i denne garasjen. Garderoben oppfyller ikke dagens behov og krav. I tillegg mangler dusj og lagerrom. Fossvangbakkin er heller ikke godt egnet som utrykningsveg. Det vurderes ulike modeller for hvordan prosjektet kan gjennomføres, herunder samarbeid med private. Det er en utfordring å finne egnet tomt.

I kommunestyresak 29.04.14 om «Brann- og redningsberedskap i Bergsundtunnelen» ble det vedtatt at ved rullering av økonomiplanen flyttes brannstasjon til 2015-2016.

Sør-Aurdal kulturhus

Prosjektet kan bli endret når ny skolestruktur er vedtatt. Viderefører samme kostnadsnivå som i økonomiplan 2014-2017, men forskjøvet ett år.

Kommentar til budsjettbehandlingen i desember 2013:

Kommunestyret har vedtatt at C-blokka ved SAUS skal rives og erstattes med et nybygg. 19. september 2013 vedtok kommunestyret at det skal settes opp et bygg mellom Dalagata og grasbanen som skal inneholde en svømmehall på 10x25 meter, et amfi med 200 sitteplasser, lokaler for kulturskolen, Frivilligsentralen og skolekjøkken for Bagn skule og SAUS. Ved sambruk av areal vil også frivillig kulturarbeid og idretten bli viktige brukere av bygget. Det er forventet at kulturhuset skal bidra til å avhjelpe rombehov ved de to skolene i Bagn.

Sør-Aurdal idrettshall

Prosjektet kan bli endret når ny skolestruktur er vedtatt. Viderefører samme kostnadsnivå som i økonomiplan 2014-2017.

Kommentar til budsjettbehandlingen i desember 2013:

I møte 19. september 2013 bevilget kommunestyret 15 mill som kommunens bidrag til en

idrettshall, dette bl.a. for å ivareta kommunens lovpålagte oppgaver innen kroppøvningsfaget. Administrasjonen og Idrettsrådet skal utrede størrelse, kvalitet og innhold i hallen, likedan modeller for organisering av utbygging og drift. Denne prosessen har startet, og i møte mellom kommunens administrasjon og Idrettsrådet fikk Bagn idrettslag i oppdrag utrede nevnte forhold som grunnlag for prosessen videre. Å plassere kommunens andel av en idrettshall på investeringsbudsjettet er en utfordring i forhold til gjeldende regnskapsforskrifter.

Bagn skule

Omfanget av prosjektet kan bli endret når ny skolestruktur er vedtatt. Viderefører samme kostnadsnivå som i økonomiplan 2014-2017.

Del av vedtak i kommunestyret 23.09.14:

«Innen 15.08.15: Bygningsmessige tilpasninger ved Bagn skule, jfr. pkt. 5e, 5h i vedtak 029/14.»

Del av kommentar til budsjettbehandlingen i desember 2013:

Et konsulentfirma har i 2013 gjort en tilstandsvurdering av Bagn skule. Det er også laget en forstudie. Hensikten med dette var å framskaffe en oversikt over opprustingsbehov og å få vurdert bygningens egnethet og størrelse sett i forhold til elevtall og ansatte. Når bygningens alder – og begrensede vedlikehold – tas i betraktning er den tekniske tilstanden bedre enn forventet. Men eksempelvis kan nevnes at elektriske installasjoner i den eldste delen må skiftes ut i sin helhet, denne delen mangler også ventilasjon. Norconsult har kalkulert oppgradering av bygget til en kostnad på ca 7 mill kr.

Begnadalen skole – renovere dusjrom

Vedtak om endret skolestruktur kan innvirke på prosjektet.

Dusjrom er gamle og ikke egnet for dagens bruk og fare for skade på bakenforliggende konstruksjon. Må derfor totalrenoveres.

Begnadalen skole – renovere garderøber

Vedtak om endret skolestruktur kan innvirke på prosjektet.

Garderøber er nedslitt og bør renoveres.

Begnadalen skole – brannskille

Vedtak om endret skolestruktur kan innvirke på prosjektet.

Det mangler brannskille mellom barnehage og lærerrom, samt mot ventilasjonsrom på loft.

Hedalen skole – renovere dusjrom

Vedtak om endret skolestruktur kan innvirke på prosjektet.

Dusjrom er gamle og ikke egnet for dagens bruk og fare for skade på bakenforliggende konstruksjon. Må derfor totalrenoveres.

Hedalen skole – tak samfunnsdel

Vedtak om endret skolestruktur kan innvirke på prosjektet.

Yttertak over samfunnsdel, dvs. gymsal, skolekjøkken og musikkrom er utett og må skiftes.

Begnadalen skole – skifte takledning

Vedtak om endret skolestruktur kan innvirke på prosjektet.

En del av skolen har skifertak fra skolen var ny, Skifertakstein begynner å gå i stykker og dette må derfor skiftes.

Energiøkonomisering/EPC

Det er inngått avtale med et eksternt firma som skal utføre utvalgte ENØK-tiltak på kommunale bygg, med en garanti om innsparing av investeringskostnadene på sikt. Prosjektet er

inne i sluttfasen med investeringer, og det har vært nødvendig med en del tilleggsarbeider underveis, bl.a. asbestrenovering, som har ført til noe høyere kostnader enn forutsatt. Samtidig er det utført flere tilleggstiltak som gir økt energibesparelse. Så langt i år ser vi at besparelsen ligger an til å bli ca. 200 000 kWh høyere enn garantien tilsier. Dermed vil tilleggstiltakene sannsynligvis spare seg inn på forholdvis kort tid.

SAH – skifte takledning

Pappshingel på bygningens eldste del er dårlig og må skiftes ut.

Tingvolltoppen – skifte takledning

Taket på eldste delen har store mangler og bør skiftes ut.

Rekkehuset – skifte vinduer

Alle vinduene i huset må skiftes ut. Dette blir også en total renovering av fasaden.

Rekkehuset – renovere bad

3 bad er nedslitte og må totalrenoveres.

Verksted SAUS/Teknisk drift

Endret skolestruktur kan innvirke på dette prosjektet

Ved budsjettbehandlingen i kommunestyret i desember 2013 ble dette prosjektet vedtatt forskjøvet til slutten av økonomiplanperioden

Kommentar til budsjettbehandlingen i desember 2013:

I kjelleren i C-blokka ved SAUS er det etablert et interessant tilbud til en gruppe elever.

Kommunestyret har vedtatt å rive C-blokka, derfor er det vurdert alternativ løsning. Det mest aktuelle er å innrede kaldt lageret ved renseanlegget i Bagn til verksted. Planen er sambruk med avdeling for Teknisk drift.

Brannvesenet ATV

Brannvesenet i Sør-Aurdal får nye og større oppgaver når de 2 tunnelene på E16 tas i bruk.

Dette stiller krav til både kompetanseutvikling og utstyr. Dette konkrete tiltaket gjelder en ATV med spesialutstyr som ut fra erfaring andre steder viser seg rask og effektiv ved brann i tunneler. Det vil bli undersøkt muligheten for medfinansiering fra Statens Vegvesen.

Redningsbil Bagn

Redningsbilen i Bagn er gammel og moden for utskifting. Også en del av utstyret i redningsbilen er gammelt, eksempelvis klippeutstyret som benyttes ved trafikkulykker.

Eiendomsarkiv - digitalisering

Kommunestyret vedtok 06.11.14 at kommunens eiendomsarkiv skal digitaliseres, det skal først gjennomføres et pilotprosjekt med en av kommunene i Valdres. Eiendomsarkivet utgjør 111 hyllemeter.

SAH - Oppvaskmaskin

Oppvaskmaskinen på kjøkkenet ved SAH er gammel og utslitt og fyller ikke tidens krav, den må derfor skiftes ut.

SAH - Nye senger

Skifte ut 10 senger på avdelingene.

Bagn renseanlegg

Bagn renseanlegg vil stå ferdig våren 2015. Det nye anlegget vil gi en vesentlig bedring av renseseffekten og arbeidsmiljøet. Samtidig er det fokusert på lave driftskostnader. Som ett ledd i å redusere driftskostnadene ytterligere, er det gjort noen tilleggsinvesteringer som gir økte utgifter. Dette gjelder bl.a. å etablere egen brønn, for å slippe å bruke rensert vann til rensesprosessen, og samt økt størrelse på en maskin. Samtidig skifter vi utløpsledningen til renseanlegget for å bedre anleggets funksjon.

Reinli vannverk

Det må foretas en utbedring av høgdebassenget i Reinli blant annet på grunn av at vannprøver viser for høgt kimtall. Aktuelle tiltak er nye luker, epoxybelegging av basseng og å tette mellom bassengene. I tillegg er det behov for et tilbygg for å kunne legge til rette for trykkøkning. Tiltaket ble ikke påbegynt i 2014. Bevilgning for 2015 gjelder administrasjon og planlegging.

Overvåking – vann/avløp

Felles prosjekt mellom Nord-Aurdal, Vestre Slidre og Sør-Aurdal kommune om overvåking av vannforsyning, renseanlegg og avløpsnett. Det ble bevilget kr 300` i 2014. Vil bidra til å kvalitetssikre og effektivisere driften. I prosjektet inngår også tilrettelegging i pumpestasjoner.

Tollefsrud vannverk

Når nødvendig UV-anlegg skal installeres må det bygges et hus. Dette er en forutsetning for at vannverket skal kunne godkjennes. Tiltaket ble ikke påbegynt i 2014. Bevilgning for 2015 gjelder administrasjon og planlegging.

Erstadvegen - asfaltering

Erstadvegen er i dårlig forfatning, det er behov for bedre fundamentering og deretter asfaltering.

Søre Voll – omlegging ledningsnett

Fjerne en pumpestasjon i Søre Voll ved omlegging av ledningsnett, dette medfører billigere drift i framtida.

Bagn vannverk

Inntaket til Bagn vannverk må flyttes pga sårbarhet for flom, og periodevis liten vannstand. Først må det gjennomføres et forprosjekt for å få vurdert en alternativ plassering. Bevilget kr 1 000` for 2014. Kostnadene kan ikke beregnes før ny vannkilde er funnet, tallene er derfor svært usikre.

Brannforebygging

En gjennomgang av branntegninger viser mangler på de fleste større kommunale bygg. Prosjektet ble påbegynt i 2014. Endret skolestruktur kan ha innvirkning på prosjektet, også derfor er kostnadsanslaget usikkert. I 2015 er det planlagt å gjennomføre tiltak på følgende bygg:

- Tingvoll
- Sør-Aurdalsheimen

Finansiering av investeringer

Budsjettskjema 2A - investering (Tall i 1000 kr.)	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Investeringer (Sum skjema 2B)	34 664	26 389	18 552	38 717	33 210	2 602
Utlån og forskutteringer	350	400	400	400	400	400
Avdrag på lån	374	286	286	286	286	286
Avsetninger	703	0	0	0	0	0
Årets finansierungsbehov	36 091	27 075	19 238	39 403	33 896	3 288
Finansiert slik:						
Bruk av lånemidler	-24 253	-21 556	-15 284	-33 872	-13 406	-1 920
<i>Herav:</i>						
<i>Lån til videreutlån (Husbanken)</i>	-350	-400	-400	-400	-400	-400
<i>Lån med rentekompensasjon</i>	0	0	0	0	0	0
<i>Lån til investeringer VAR</i>	-8 245	-2 280	-3 020	-300	-200	0
<i>Lån til andre investeringer</i>	-15 658	-18 876	-11 864	-33 172	-12 806	-1 520
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-703	0	0	0	0	0
Tilskudd til investeringer	-5 363	-4 694	-2 966	-4 543	-19 502	-380
Mottatte avdrag på lån/refusjoner	-109	-286	-286	-286	-286	-286
Andre inntekter	0	0	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	-30 427	-26 536	-18 536	-38 701	-33 194	-2 586
Overført fra driftsbudsjettet	-5 031	-539	-702	-702	-702	-702
Bruk av avsetninger	-633	0	0	0	0	0
Sum finansiering	-36 091	-27 075	-19 238	-39 403	-33 896	-3 288
Udekket (-)/udisponert	0	0	0	0	0	0